

PRIRUČNIK
ZA RAD BIRAČKIH ODBORA
U BOSNI I HERCEGOVINI
– LOKALNI IZBORI 2020. -

**PRIRUČNIK ZA RAD BIRAČKIH ODBORA U BOSNI I HERCEGOVINI –
LOKALNI IZBORI 2020.**

Sa prilogom: Podsjetnik izbornih radnji na biračkom mjestu

Izdavač: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, Danijela Ozme br. 7, 71000 Sarajevo,
tel.: 033 / 251 300, faks: 033 / 251 329, e-mail: info@izbori.ba, web-stranica: www.izbori.ba.

Za izdavača: Željko Bakalar, predsjednik

Priručnik pripremili: Dr. Ahmet Šantić
Jovan Kalaba

Saradnik na pripremi publikacije: Mustafa Laković

DTP i štampa: GrafoMark, Laktaši

Tiraž: 15.000

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

342.846(497.6)"2020"(035)

ŠANTIĆ, Ahmet

Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini : lokalni izbori 2020. / [priručnik
pripremili Ahmet Šantić, Jovan Kalaba]. - Sarajevo : Centralna izborna komisija Bosne i
Hercegovine, 2020. - 76 str. : ilustr. ; 30 cm

Tekst na bos. jeziku. - Bibliografija i bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-555-57-2

1. Kalaba, Jovan

COBISS.BH-ID 41111302

Na osnovu zaključka Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine. broj: 04-14-677-12/20 od 02.10.2020. godine, ovaj priručnik je odobren za korištenje izornoj administraciji Bosne i Hercegovine za Lokalne izbore 2020. godine.

“Svi izrazi pisani u jednom rodu odnose se bez diskriminacije na oba spola.”

Ovaj priručnik je publiciran zahvaljujući finansijskim sredstvima Vijeća Evrope. Stajališta izražena u Priručniku ni na koji način ne odražavaju zvanični stav Vijeća Evrope.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Priručnik se distribuira besplatno!

Priručnik je, u cjelini ili u pojedinim njegovim dijelovima, zabranjeno umnožavati i distribuirati bez odobrenja Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine!

SADRŽAJ

PREDGOVOR	stranica 4
1. BIRAČKI ODBOR	
1. Odgovornost i uloga biračkih odbora	stranica 7
2. Dužnost predsjednika biračkog odbora i uloga članova biračkog odbora u procesu glasanja	stranica 7
3. Zapisnik o radu biračkog odbora	stranica 9
2. POSMATRAČI	
1.1. Uvodne napomene	stranica 10
1.2. Pristup posmatrača biračkom mjestu	stranica 10
1.3. Podnošenje primjedbi posmatrača na rad biračkog odbora	stranica 10
1.4. Udaljavanje posmatrača sa biračkog mjesta	stranica 11
1.5. Izgled akreditacija akreditiranih posmatrača	stranica 11
3. BIRAČKO MJESTO	
1. Obilježja i osiguranje prostora na biračkom mjestu	stranica 13
2. Uređenje ulaza i unutrašnjeg prostora biračkog mjesta	stranica 13
4.a REDOVNO BIRAČKO MJESTO	
1. Dan uoči izbora	stranica 19
2. Prije otvaranja biračkog mjesta	stranica 20
3. Otvaranje biračkog mjesta	stranica 21
4. Procedure glasanja	stranica 21
5. Zatvaranje biračkog mjesta	stranica 24
6. Popunjavanje Obrasca za brojno stanje i pakiranje neiskorištenih i oštećenih glasačkih listića	stranica 24
4.b BROJANJE GLASAČKIH LISTIĆA	
7. Redoslijed brojanja glasačkih listića	stranica 29
8. Glasački listići	stranica 29
9. Radnje prije brojanja glasačkih listića	stranica 31
10. Brojanje glasačkih listića – većinski glas	stranica 32
11. Brojanje glasačkih listića – otvorena lista	stranica 33
5. BIRAČKO MJESTO ZA GLASANJE U ODSUSTVU	
1. Procedure glasanja, brojanja koverata, evidentiranja podataka u Obrascu BS i Zapisniku o radu BO	stranica 41
6. BIRAČKO MJESTO ZA GLASANJE NEPOTVRĐENIM – KOVERTIRANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA	
1. Procedure glasanja, brojanja koverata, evidentiranja podataka u Obrascu BS i Zapisniku o radu BO	stranica 43
7. MOBILNI TIM	
1. Procedure glasanja, brojanja koverata, evidentiranja podataka u Obrascu BS i Zapisniku o radu BO	stranica 46
8. POSEBNI MOBILNI TIM	
1. Procedure glasanja, birača u samoizolaciji zbog epidemije COVID -19	stranica 49
9. INSTRUKCIJA	
1. Instrukcija o postupanju tijela za provođenje izbora na izborni dan u uvjetima epidemije Covid –19	stranica 53
10. KAZNE NE ODREDBE	
1. Sankcije propisane Izbornim zakonom BiH Poglavlje 19a	stranica 60
2. Zloupotreba biračkog prava i izborna prevara (Krivični zakon BiH, Krivični zakon RS, Krivični zakon FBiH)	stranica 60
5. Literatura	stranica 62
11. SCHEME PAKIRANJA	
Sheme pakiranja izbornog materijala	stranica 64
Podsjetnik izbornih radnji na biračkom mjestu	stranica 71

Poštovani predsjednici i članovi biračkih odbora,

Pred vama je Priručnik za rad biračkog odbora u Bosni i Hercegovini – Lokalni izbori 2020. godine koji je podsjetnik na izborne radnje koje se provode na biračkom mjestu i koji je namijenjen upravo vama, članovima organa za provođenje izbora.

Priručnik za rad biračkih odbora sadrži detaljan opis i prikaz rada biračkog odbora na biračkom mjestu, te objašnjava ulogu, dužnosti i odgovornosti predsjednika i članova biračkih odbora i njihovih zamjenika, posmatrača i drugih učesnika izbornog procesa, dan uoči izbora, na dan izbora i noć nakon izbora.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine se ove godine kod organizacije izbora suočila sa problemom pojave epidemije Covid-19 koja je znatno usložnila sve radnje u izbornom procesu, te je zbog zaštite života i zdravlja svih sudionika u izbornom procesu donijela Instrukciju o postupanju organa za provođenje izbora na izborni dan u uslovima epidemije Covid-19 kojom je, između ostalog, regulisala način postupanja biračkih odbora na dan izbora.

Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Lokalni izbori 2020. godine, je unaprijeđen u smislu da je objašnjeno, šta treba raditi i kako da se ponaša birački odbor, odnosno predsjednik u slučaju kršenja odredbi Izbornog zakona BiH, odnosno kako postupiti ako na biračkom mjestu dođe do zloupotreba biračkog prava, odnosno pokušaja izbornih prevara.

Poštivanje odredbi iz Izbornog zakona BiH i procedura utvrđenih u svim ostalim propisima koje donosi Centralna izborna komisija BiH, a uz pomoć ovog Priručnika za rad biračkih odbora, put je da se izbjegnu greške u radu biračkih odbora, ali i sankcije, te izgradi dobra praksa, kao garancija demokratskih i poštenih izbora.

Od vas, kao naročito važnog segmenta izborne administracije očekujemo da tokom svog rada na dan izbora budete prije svega nepristrasni, odgovorni, efikasni, precizni i jasni u objašnjenjima biračima, posmatračima, kao i drugim izbornim akterima.

Ovim putem zahvaljujemo Vijeću Europe za svesrdnu podršku u izradi i objavljivanju ovog Priručnika.

Predsjednik

Sarajevo: septembar 2020. godine

Centralne izborne komisije BiH

Željko Bakalar

1.

BIRAČKI ODBOR

1. BIRAČKI ODBOR

→ Birački odbori su tijela za provođenje izbora koje imenuju gradske/općinske izborne komisije (u daljnjem tekstu "izborne komisije") za svake izbore, na osnovu prijedloga ovjerenih političkih subjekata ili iz svojih evidencija o radu biračkih odbora sa ranijih izbora. Birački odbor je nezavisan i nepristrasan u svom radu.

1. ODGOVORNOST I ULOGA BIRAČKOG ODBORA

1.1. Način rada biračkog odbora

- Birački odbor rukovodi radom biračkog mjesta, osigurava pravilnost i tajnost glasanja i na redovnom biračkom mjestu broji i evidentira rezultate glasanja.
- Predsjednik biračkog odbora rukovodi radom biračkog odbora, osigurava da se proces glasanja na biračkom mjestu odvija nesmetano.
- Birački odbori donose odluke natpolovičnom većinom od ukupnog broja članova.
- Predsjednik i članovi biračkog odbora odgovorni su za ispravno brojanje glasačkih listića, kao i ispravno pakiranje izbornog materijala.
- Predsjednik ili članovi biračkog odbora ne smiju utjecati na odluku birača.

2. DUŽNOST PREDSEDNIKA BIRAČKOG ODBORA I ULOGA ČLANOVA BIRAČKOG ODBORA U PROCESU GLASANJA

a) Birački odbor koji se sastoji od predsjednika i četiri člana

2.1. Predsjednik biračkog odbora:

- rukovodi radom biračkog odbora i zajedno s članovima biračkog odbora odgovoran je za zakonitost rada na biračkom mjestu
- određuje dužnosti svakom članu biračkog odbora i evidentira ih u Zapisnik o radu biračkog odbora
- održava mir i red na biračkom mjestu i njegovoj okolini
- popunjava sve obrasce
- osigurava da na biračkom mjestu ne bude oružja ili opasnih predmeta
- pomaže biračima kojima treba dodatno objašnjenje o procesu glasanja
- rješava sva pitanja koja se odnose na identifikaciju i pravo glasa birača i evidentira u Zapisnik vrijeme i okolnosti svih značajnih događaja na biračkom mjestu, na način da za svaki prigovor ukratko u Zapisnik o radu biračkog odbora napiše okolnosti na kojima se prigovor zasniva u šta je poduzeo u vezi sa tim
- održava integritet procesa glasanja, odnosno brojanja
- za birače čije ime nije upisano na biračkom spisku na tom biračkom mjestu je obavezan da izvrši provjeru sa centrom za birački spisak ili putem SMS-a na kojem biračkom mjestu taj birač glasa.

2.2. Član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda:

- osigurava kontrolu kretanja birača na biračkom mjestu
- osigurava da birači poštuju sve higijensko–epidemiološke mjere zaštite.

2.3. Član biračkog odbora zadužen za identifikaciju:

- provjerava identitet birača
- pronalazi biračevo ime u izvodu iz Centralnog biračkog spiska
- upozorava birača da se mora potpisati identično kao na identifikacionom dokumentu
- osigurava da se birač potpiše pored svog imena u izvodu iz Centralnog biračkog spiska nakon čega naglas izgovara ime i prezime birača na način da sva lica koja su prisutna na biračkom mjestu to jasno čuju.

2.4. Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića:

- izdaje glasačke listiće biraču
- objašnjava biraču kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće
- upućuje birača prema slobodnoj glasačkoj kabini u kojoj mu se omogućava tajnost glasanja.

2.5. Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije:

- upućuje birača da ubaci glasačke listiće u glasačku kutiju i napusti biračko mjesto
- osigurava da nijedan birač ne napusti biračko mjesto dok u glasačku kutiju ne ubaci glasačke listiće, jedan po jedan, i osigurava da se samo glasački listići ubacuju u glasačku kutiju.

b) Birački odbor koji se sastoji od tri člana:

Ako se birački odbor sastoji od predsjednika i dva člana, član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda će istovremeno obavljati i kontrolu glasačke kutije, dok će član biračkog odbora zadužen za identifikaciju istovremeno obavljati i izdavanje glasačkih listića.

c) Zamjenici članova biračkih odbora

Svi članovi biračkog odbora ili njihovi zamjenici moraju biti prisutni tokom cijelog procesa glasanja, uključujući i utvrđivanje rezultata glasanja (član 5.5 Zakona).

Predsjednik biračkog odbora sa članovima i zamjenikom predsjednika i zamjenicima članova usaglašavaju termine njihovog angažmana na biračkom mjestu, imajući u vidu period angažiranja (u izbornom danu – najkasnije od 06 sati pa do kasnih noćnih ili ranih jutarnjih sati narednog dana, njihove potrebe, mogućnost glasanja, ukoliko nisu glasači na tom biračkom mjestu i sl.).

Posebno je potrebno naglasiti da u biračkom odboru mogu istovremeno biti angažirani predsjednik/ član ili njegov zamjenik, a nikako obojica, kao i da zamjenik može zamjenjivati **samo** svog člana, a ne nekog drugog.

Kada su angažirani na biračkom mjestu, član ili njegov zamjenik – imaju ista prava i obaveze, uključujući i potpis u Zapisnik o radu biračkog odbora, kao i odgovarajućim obrascima koji se vode na biračkom mjestu.

Predsjednik ili njegov zamjenik, i svi članovi ili njihovi zamjenici koji učestvuju u radu biračkog odbora, dužni su potpisati Zapisnik o radu biračkog odbora.

Ukoliko predsjednik ili njegov zamjenik, odnosno član ili njegov zamjenik, odbiju potpisati Zapisnik o radu biračkog odbora, to će se evidentirati u Zapisniku i evidentirati razlog nepotpisivanja predsjednika/ člana/ zamjenika.

2.6 . Predsjednik i članovi biračkog odbora, odnosno njihove zamjene ukoliko su angažirane na izborni dan, individualno odgovaraju:

- **za učinjene nepravilnosti u okviru svojih zaduženja na biračkom mjestu, u skladu s Izbornim zakonom BiH i podzakonskim aktima Centralne izborne komisije BiH**
- **za učinjene nepravilnosti u procesu brojanja glasačkih listića i**
- **za učinjene nepravilnosti u procesu pakiranja izbornog materijala.**
- **Predsjednik biračkog odbora odgovoran je i za nepravilnosti koje učini član biračkog odbora ukoliko nije evidentirao uočene nepravilnosti i o tome nije izvijestio izbornu komisiju.**

→ Član biračkog odbora neće učestvovati u donošenju odluke kada taj član ili član njegove uže porodice ima lični ili finansijski interes, ili ako postoji drugi sukob interesa koji može dovesti u sumnju njegovu sposobnost da djeluje nepristrasno. Članovima uže porodice smatraju se: braćni drug, djeca i članovi domaćinstva prema kojima član biračkog odbora ima zakonsku obavezu izdržavanja.

3. ZAPISNIK O RADU BIRAČKOG ODBORA

- 1) Zapisnik o radu biračkog odbora je pisani dokument u koji se upisuju informacije u vezi sa glasanjem, kao i drugi događaji koji se dešavaju na biračkom mjestu i u njegovoj okolini, od otvaranja biračkog mjesta do utvrđivanja izbornih rezultata – ZARBO (u daljnjem tekstu: Zapisnik)
- 2) Izborna komisija dostavlja svakom biračkom odboru Zapisnik, zajedno sa ostalim izbornim materijalom.

3.1 Zapisnik o radu biračkog odbora sastoji se od:

- ***Zapisnika I – zapisnik o radu biračkog odbora dan uoči održavanja izbora***
- ***Zapisnika II – zapisnik o radu biračkog odbora na dan održavanja izbora.***

- 1) Izgled Zapisnika je kako slijedi:
  - a) naslovna stranica sa znakom Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, rubrike u kojem se upisuje naziv osnovne izborne jedinice i broj biračkog mjesta i puni naziv **Zapisnika o radu biračkog odbora (Zarbo)**.
- 2) Izgled Zapisnika I je kako slijedi:
  - a) naslovna stranica sa znakom Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, rubrike u kojem se upisuje naziv osnovne izborne jedinice i broj biračkog mjesta i puni naziv **Zapisnik o radu biračkog odbora dan uoči izbora (Zarbo I)**
  - b) prva stranica, odnosno Obrazac Z1, na kojem se upisuje popis izbornog materijala koji je izborna komisija predala biračkom odboru, zatim rubrika u kojoj se upisuje način skladištenja originalnog izbornog materijala od preuzimanja do početka rada biračkog odbora i
  - c) druga stranica, odnosno Obrazac Z2, na kojem se upisuju zapažanja o stanju biračkog mjesta na dan uoči izbora, koji je potrebno da potpišu predsjednik i članovi biračkog odbora.
- 3) Izgled Zapisnika II je kako slijedi:
  - a) naslovna stranica sa znakom Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, rubrike u kojem se upisuje naziv osnovne izborne jedinice i broj biračkog mjesta i puni naziv **Zapisnika o radu biračkog odbora na dan izbora (Zarbo II)**
  - b) prva stranica, odnosno Obrazac Z3, u kojem se upisuju podaci o prisustvu članova biračkog odbora na biračkom mjestu na dan izbora, kao i njihova zaduženja koja obavljaju na dan izbora
  - c) druga stranica, odnosno Obrazac Z4, u kojem se upisuju podaci o prisutnim akreditiranim posmatračima na dan izbora,
  - d) treća stranica, odnosno Obrazac Z5, u kojem se upisuju zapažanja u toku glasanja
  - e) četvrta stranica, odnosno Obrazac Z6, u kojem se upisuju mišljenja ili primjedbe članova biračkih odbora, birača i akreditiranih posmatrača
  - f) peta stranica, odnosno Obrazac Z7, u kojem se upisuju podaci o udaljavanju lica sa biračkog mjesta i
  - g) šesta stranica, odnosno Obrazac Z8, u kojem se upisuje vrijeme zatvaranja biračkog mjesta.

3.2. Zapisnik o radu biračkog odbora i odgovarajuće obrasce potpisuju svi članovi biračkog odbora (ili njihovi zamjenici ako su angažirani u trenutku potpisivanja tih zapisnika). Ako neki član/zamjenik odbije potpisati, predsjednik ili jedan od članova koji se potpisuju, to će evidentirati zajedno s razlozima nepotpisivanja.

3.3. Zapisnik o radu biračkog odbora vodi se u dva identična primjerka od kojih je jedan primjerak indigo-kopija (zelena kopija). Zapisnik je opremljen dvostrukom zadnjom koricom koja se koristi tako da se podaci ne preslikavaju na druge stranice.

3.4. Birački odbor dostavlja izornoj komisiji kopiju Zapisnika, a original Zapisnika dostavlja Centralnoj izornoj komisiji BiH.

2. POSMATRAČI

→ Posmatrači mogu biti akreditirani u ime ovjerenog političkog subjekta, udruženja građana/nevladinih organizacija i stranih vlada, odnosno nevladinih organizacija koje se bave nadgledanjem izbora.

1.1. Uvodne napomene

a) Proces glasanja i prebrojavanja glasačkih listića mogu posmatrati samo akreditirani posmatrači. Posmatrači mogu postavljati pitanja u vezi s izbornim procesom, ali se ne mogu miješati u izborni proces.

b) Svaki posmatrač za vrijeme posmatranja izborne aktivnosti dužan je nositi akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata ili nezavisnim kandidatom (u daljnjem tekstu: politički subjekt).

c) Samo jedan posmatrač koji je predstavnik političkog subjekta, odnosno udruženja može biti prisutan u isto vrijeme na jednom biračkom mjestu. Broj međunarodnih posmatrača koji mogu biti prisutni istovremeno na jednom biračkom mjestu nije ograničen, ali njihovo prisustvo ne smije ometati izborni proces. Međunarodni posmatrač može na biračko mjesto sa sobom uvesti i prevodioca.

d) Politički subjekti mogu imati posmatrače na biračkim mjestima za glasanje u odsustvu, i to na biračkom mjestu na kojem se u izvodu iz Centralnog biračkog spiska nalaze birači upisani da glasaju za izbornu jedinicu u kojoj se politički subjekt kandidira.

1.2. Pristup posmatrača biračkom mjestu

a) Nakon dolaska na biračko mjesto posmatrač mora predsjedniku biračkog odbora pokazati lični identifikacioni dokument. Predsjednik biračkog odbora provjerit će posmatračev identifikacioni dokument sa fotografijom kako bi utvrdio da se ime posmatrača nalazi na akreditaciji.

b) Predsjednik biračkog odbora će u za to predviđenu rubriku zapisnika upisati ime posmatrača, naziv subjekta koji ga je akreditirao i njegov broj akreditacije, bilježeći vrijeme kada je posmatrač stigao i vrijeme kada je posmatrač napustio biračko mjesto. Predsjednik biračkog odbora zadržat će identifikacioni dokument do trenutka kada posmatrač napušta biračko mjesto. Prilikom boravka na biračkom mjestu posmatrač je obavezan nositi akreditaciju.

1.3. Podnošenje primjedbi posmatrača na rad biračkog odbora

a) Ako primijeti nepravilnosti u radu biračkog odbora, posmatrač ima pravo u Zapisnik o radu biračkog odbora unijeti svoje mišljenje ili primjedbe na proces glasanja koje potpisuje lično (mišljenje ili primjedba koja nije potpisana lično neće biti razmatrana). Posmatrač može stavljati obrazložene primjedbe na rad biračkih odbora u pisanoj formi koje se prilažu uz Obrazac Z6, o čemu predsjednik biračkog odbora izdaje potvrdu o predaji primjedbi, a o čemu može obavijestiti i izbornu komisiju.

b) Posmatrač ima pravo tražiti kopiju Zapisnika o radu biračkog odbora. Prijepis zapisnika o radu biračkog odbora akreditiranom posmatraču će se omogućiti na pogodan način, što podrazumijeva i slikanje fotoaparatom ili telefonom.

1.4. Udaljavanje posmatrača sa biračkog mjesta

Ako posmatrač tokom posmatranja ometa izborni proces, predsjednik biračkog odbora u postupku udaljavanja posmatrača sa biračkog mjesta treba prethodno opomenuti i poduzeti sve druge raspoložive mjere i radnje da ometanje prestane, a ako nastavi s ometanjem, birački odbor može odlučiti da posmatrača udalji sa biračkog mjesta, o čemu predsjednik obavezno obavještava izbornu komisiju.

1.5. Izgled akreditacija akreditiranih posmatrača

<div>BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO</div> <div>БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА</div>	<div>PS-</div> <div>Ime: _____ Prezime: _____ Pravo posmatranja prema odluci OIK/GIK br. _____ Datum: _____ Ovjerava: _____</div> <div>MP</div> <div>LOKALNI IZBORI 2020 ИЗБОРИ ЛОКАЛНИ</div>	<p>Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.</p>
--	---	---

→ **Slika 1.** Izgled lica i naličja akreditacije za posmatrače koji su predstavnici političkih subjekata (bijela). Akreditacije izdaje izborna komisija na osnovu liste ovjerenih političkih subjekata, odnosno Centralna izborna komisija BiH akreditira posmatrače koji će posmatrati rad Centralne izborne komisije BiH i Glavnog centra za brojanje.

<div>BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO</div> <div>БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА</div>	<div>PU-</div> <div>Ime: _____ Prezime: _____ Pravo posmatranja prema odluci OIK/GIK br. _____ Datum: _____ Ovjerava: _____</div> <div>MP</div> <div>LOKALNI IZBORI 2020 ИЗБОРИ ЛОКАЛНИ</div>	<p>Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.</p>
--	---	---

→ **Slika 2.** Izgled lica i naličja akreditacije za posmatrače koji su predstavnici udruženja (siva). Centralna izborna komisija BiH akreditira i izdaje akreditacije udruženjima građana.

<div>BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO</div> <div>БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА</div>	<div>MP-</div> <div>Name: _____ Surname: _____ Right to observe as per BiH CEC Decision No : _____ Date: _____ Approved by: _____</div> <div>Stamp</div> <div>LOKALNI IZBORI 2020 ИЗБОРИ ЛОКАЛНИ</div>	<p>While observing the electoral process, the observer shall not disturb the electoral activities and he/she shall respect the secrecy of voting. While observing electoral activities, an observer shall wear the official accreditation card and shall not wear any insignia or markings which affiliate him/her with a specific political party, coalition, list of independent candidates, an independent candidate, and a candidate from a separate list of candidates representatives of national minorities.</p>
--	--	---

→ **Slika 3.** Izgled lica i naličja akreditacije za međunarodne posmatrače (roza). Centralna izborna komisija BiH akreditira i izdaje akreditacije međunarodnim posmatračima.

3.

BIRAČKO MJESTO

- 4. a. REDOVNO BIRAČKO MJESTO**
- b. BROJANJE GLASAČKIH LISTIĆA**

5. BIRAČKO MJESTO ZA GLASANJE U ODSUSTVU

6. BIRAČKO MJESTO ZA GLASANJE NEPOTVRĐENIM - KOVERTIRANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA

7. MOBILNI TIM

8. POSEBNI MOBILNI TIM

3. BIRAČKO MJESTO

Izborne komisije, u pravilu, formiraju tri tipa biračkih mjesta, i to:

- **redovna biračka** mjesta na kojim biračko pravo ostvaruju birači koji glasaju za osnovnu izbornu jedinicu trenutnog prebivališta/boravišta
- **biračka mjesta za glasanje u odsustvu** na kojem biračko pravo ostvaruju raseljena lica kod kojih se osnovna izborna jedinica za koju glasaju razlikuje od osnovne izborne jedinice trenutnog prebivališta, odnosno raseljeno lice koje je izrazilo svoju biračku opciju za glasanje u općini prebivališta prema posljednjem provedenom popisu stanovništva u Bosne i Hercegovini iz 1991.
- **biračko mjesto za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima** na kojim biračko pravo mogu ostvariti birači koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH, a na dan održavanja izbora zateknu se u zemlji, kao i birači koji glasaju za osnovnu izbornu jedinicu trenutnog prebivališta/boravišta, a koji se ne nalaze na zaključenom izvodu iz Centralnog biračkog spiska, a posjeduju važeći identifikacioni dokument iz Poglavlja IV ovog priručnika i potvrdu izdatu od centra za birački spisak osnovne izborne jedinice za glasanje nepotvrđenim-kovertiranim glasačkim listićima.

1. OBILJEŽJA I OSIGURANJE PROSTORA NA BIRAČKOM MJESTU

1.1. Biračko mjesto i obilježja

a. Pod biračkim mjestom i njegovom okolinom smatra se samo biračko mjesto, kao i prostor u krugu od 50 metara od ulaza u zgradu u kojoj se nalazi biračko mjesto.

b. Na biračkom mjestu i njegovoj okolini mogu se postavljati samo zvanična obilježja izbora koja propiše Centralna izborna komisija BiH i koja se posredstvom izborne komisije dostavljaju biračkom odboru. Zvanična obilježja izbora su:

- plakati s izgledom glasačkih listića na kojima se glasa
- plakati s uputama o načinu glasanja i plakati s informativnim sadržajima za birače
- plakat s izvodima iz krivičnih zakona
- spisak članova biračkog odbora sa naznakom na čiji prijedlog su imenovani.

1.2. Osiguranje prostora određenog za biračko mjesto

• Izborne komisije dužne su dan prije, a najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkog mjesta osigurati da prostor koji je određen za biračko mjesto bude pripremljen za otvaranje.

• Ako birački odbor primijeti da postoje smetnje koje onemogućavaju da lica sa invaliditetom pristupe biračkom mjestu, može izornoj komisiji podnijeti zahtjev za stvaranje uvjeta da lica sa invaliditetom pristupe biračkom mjestu.

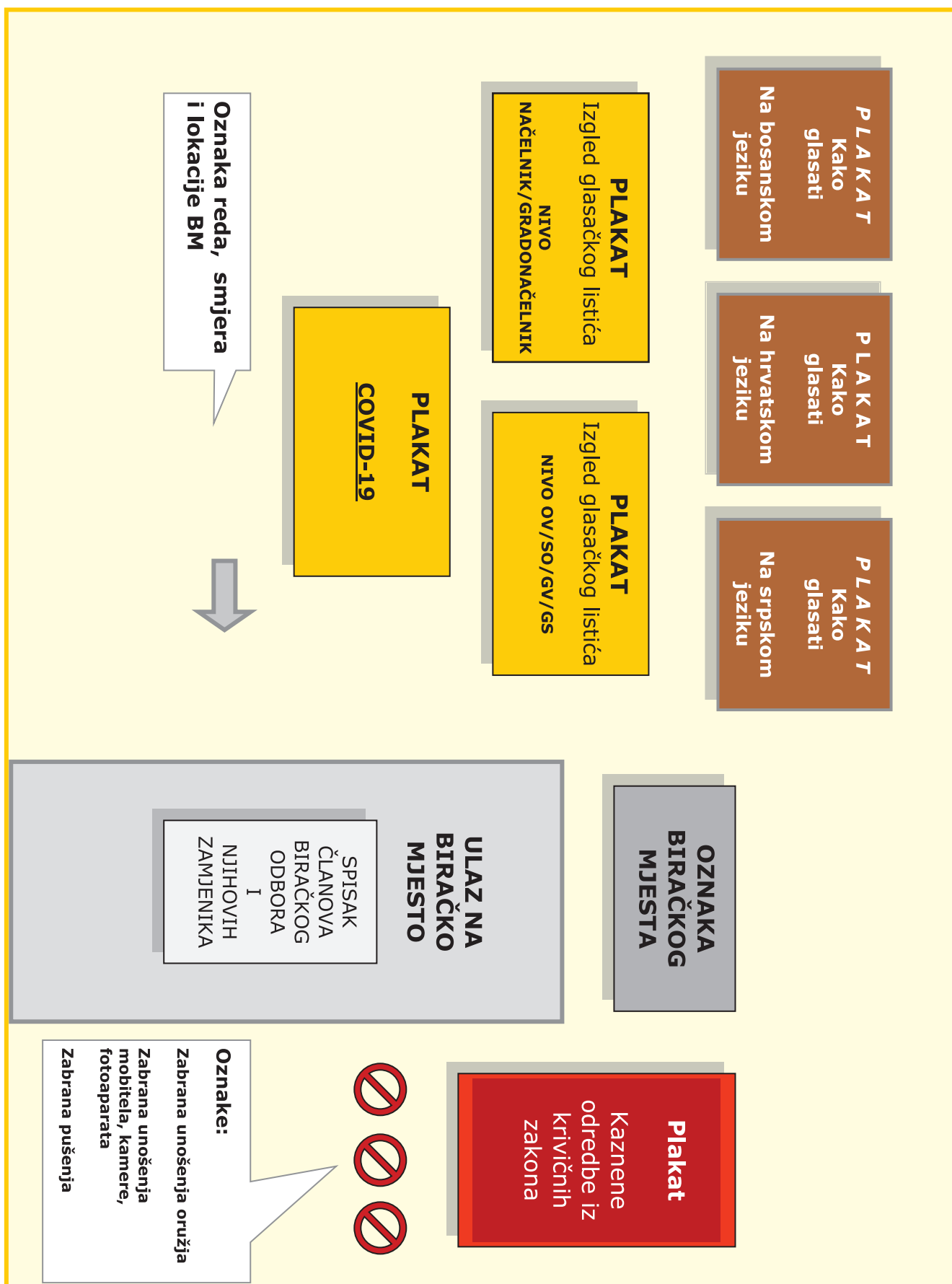
→ Na biračkom mjestu i u njegovoj okolini zabranjeno je nošenje i pokazivanje oružja i opasnih predmeta, korištenje fotoaparata, kamera, mobitela ili drugih sredstava kojima se može snimati ili isporučiti zvučni, video ili tekstualni sadržaj na biračkom mjestu, od trenutka preuzimanja glasačkih listića pa do napuštanja biračkog mjesta.

→ U slučaju da birač upotrijebi neko od navedenih sredstava tokom boravka na biračkom mjestu ili tokom glasanja, birački odbor će to evidentirati u Zapisnik o radu biračkog odbora, uz navođenje ličnih identifikacionih podataka o biraču, kao i precizan opis korištenja sredstava te o tom slučaju obavijestiti izbornu komisiju.

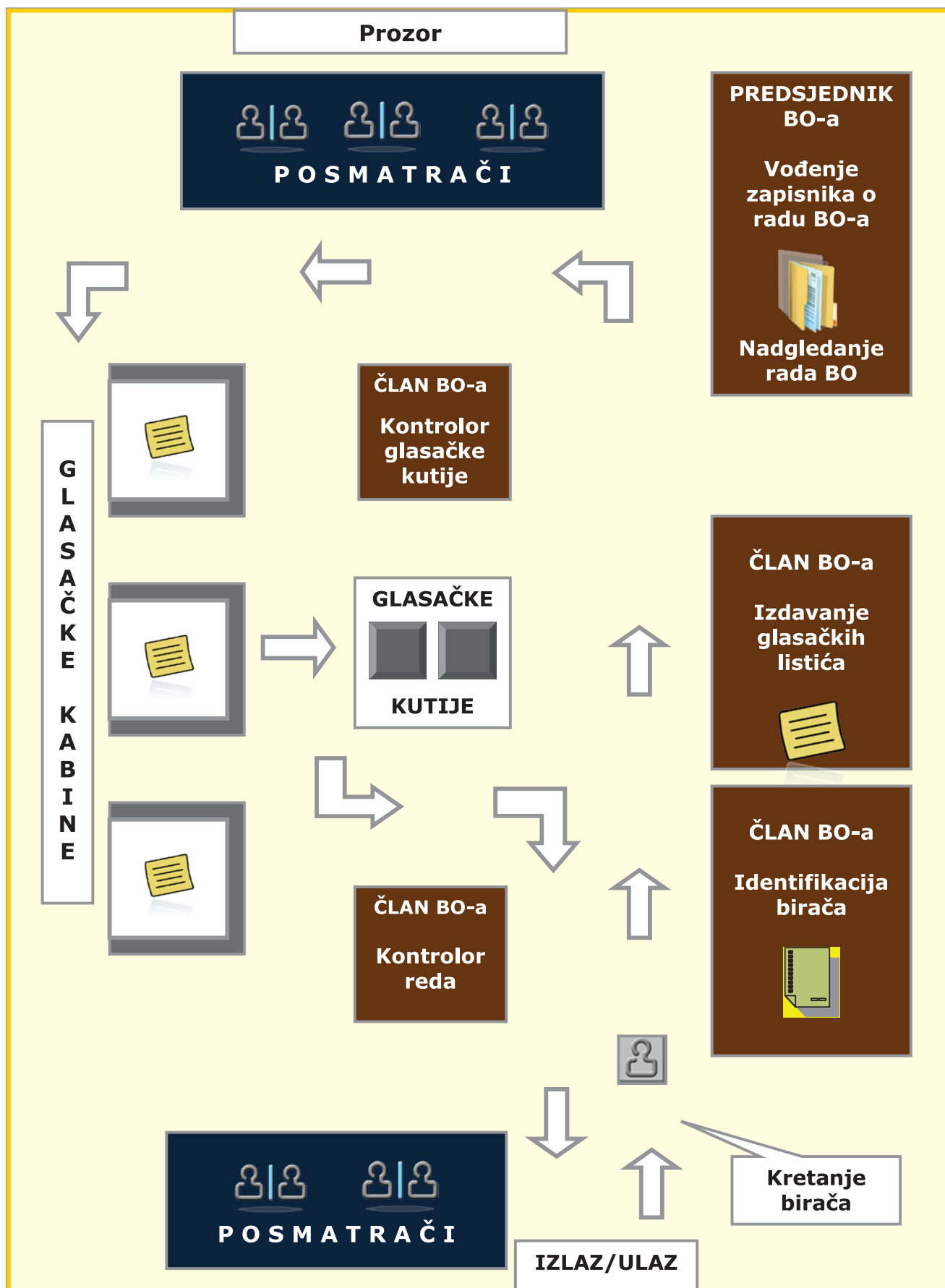
→ Na biračkom mjestu i u njegovoj okolini, također, nije dozvoljeno pušenje, kao ni donošenje i isticanje obilježja i simbola sa političkom konotacijom.

→ Birački odbor postavlja na vidnom mjestu oznake zabrane za prethodno navedene radnje.

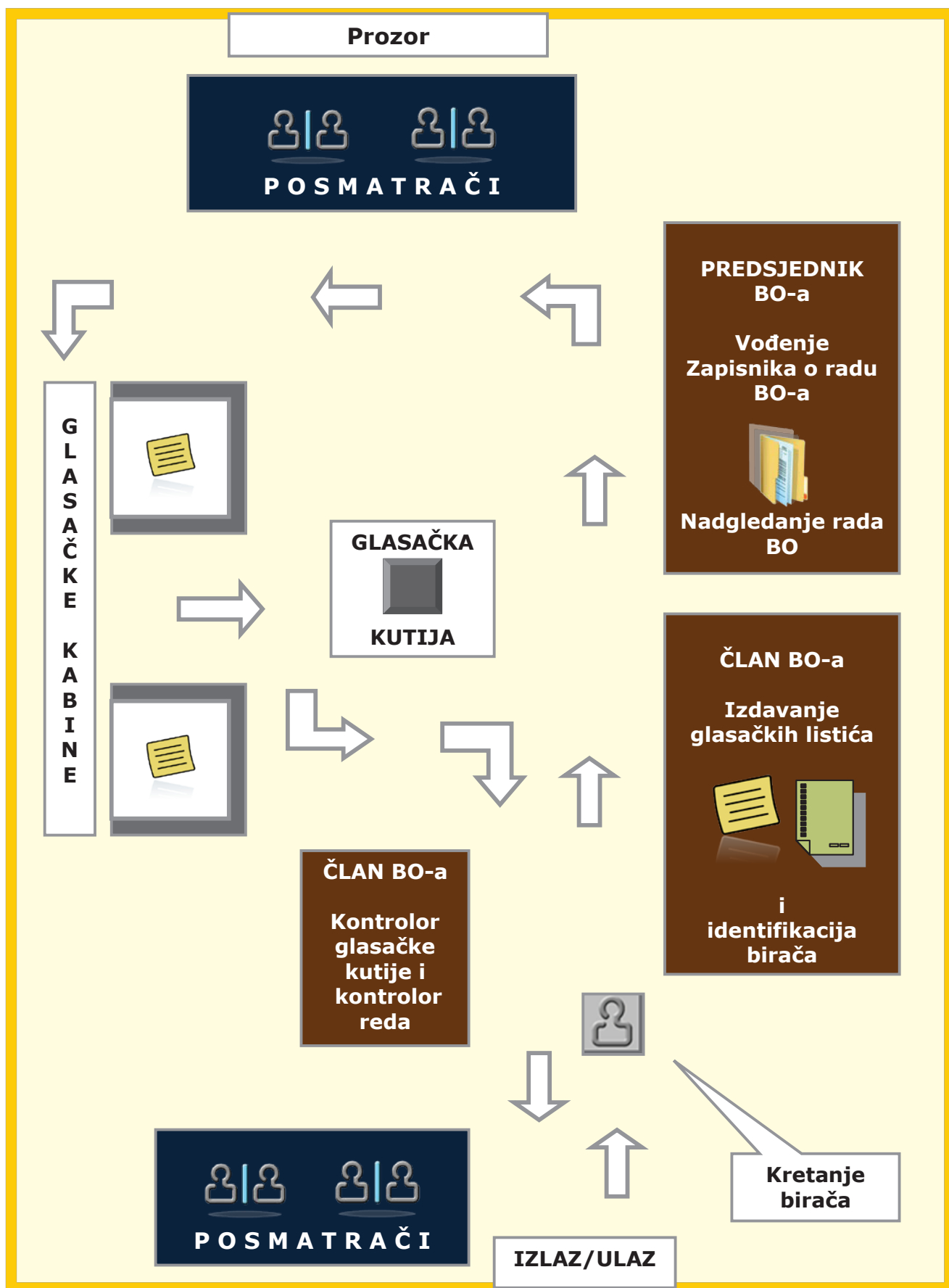
2.1 Uređenje ulaza i unutrašnjeg prostora biračkog mjesta

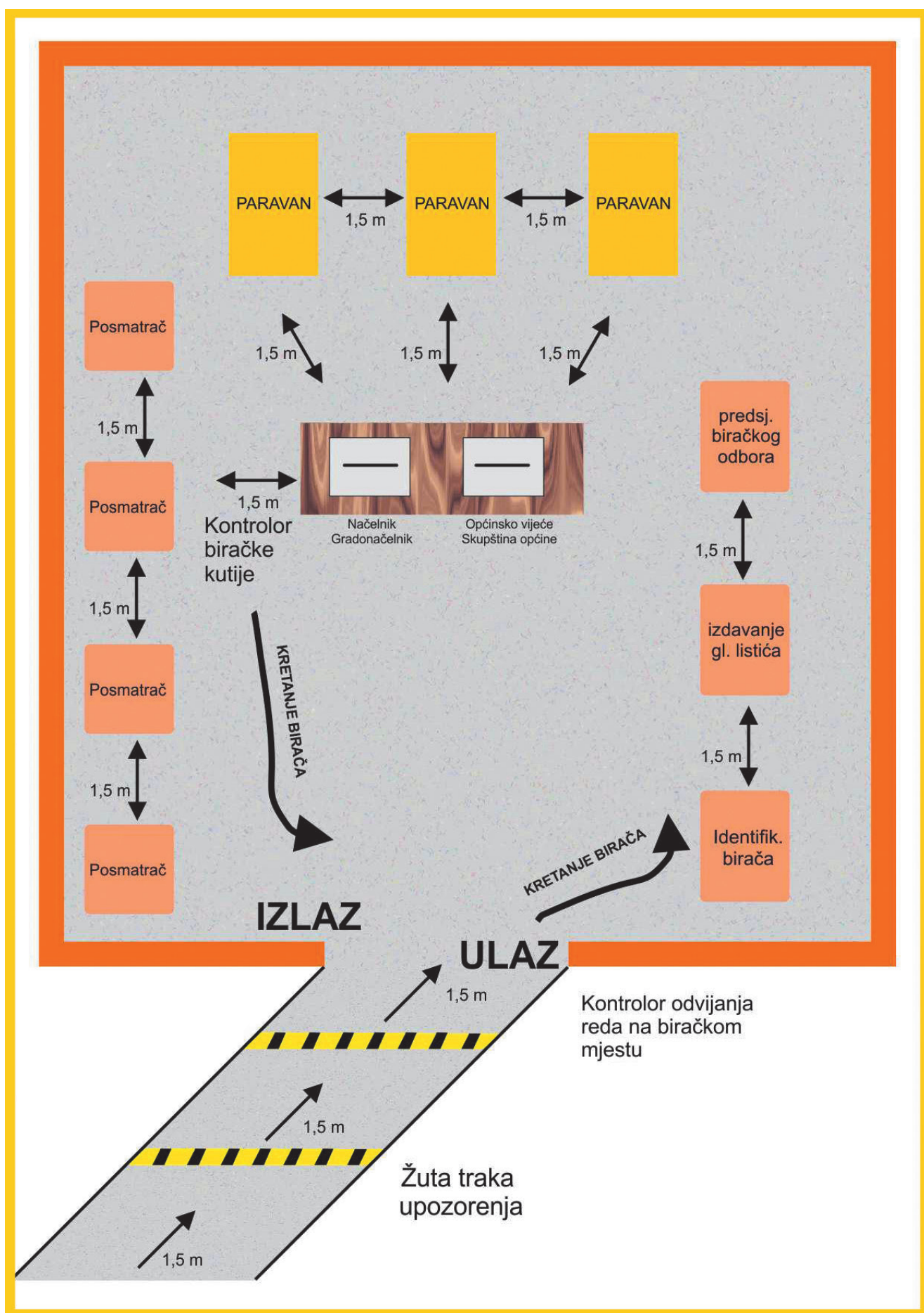
→ Slika 4. Shematski prikaz uređenja ulaza na biračko mjesto – primjer

→ **Slika 5.** Shematski prikaz uređenja biračkog mjesta (birački odbor koji se sastoji od pet članova) — primjer

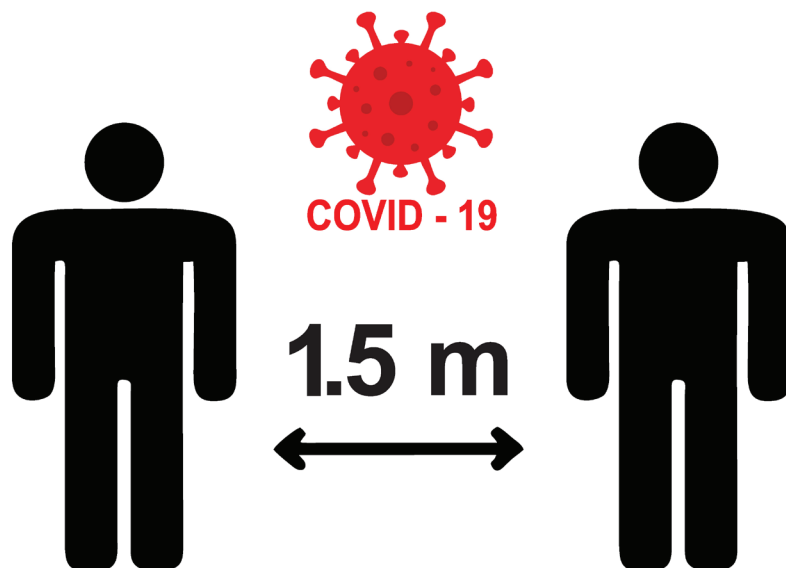
→ **Slika 6.** Shematski prikaz uređenja biračkog mjesta (birački odbor koji se sastoji od tri člana) — primjer

→ **Slika 7.** Shematski prikaz uređenja biračkog mjesta Poštivanje svih mjera kod epidemije Covid 19 — primjer

PAŽNJA / POZOR / ПАЖЊА

OBAVEZNO/OBVEZNO DRŽATI RAZMAK
ОБАВЕЗНО ДРЖАТИ РАЗМАК

Obavezna/obvezna
dezinfekcija ruku
Обавезна
дезинфекција руку

Obavezno/obvezno
nošenje maske
Обавезно
ношење маске

Zabranjeno rukovanje
Забрањено руковање

Kašljite ili
kišite u lakat
Кашљите или
кишите у лакат

**Избори -
Твоје право!**

WWW.IZBORI.BA

**Izbori -
Tvoje pravo!**

→ Slika 8. Plakat poštivanje svih mjera kod epidemije Covid-19 — primjer

1. DAN UOČI IZBORA

1.1. Izborna komisija će dan prije, a najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta, dostaviti biračkom odboru izborni materijal, i to:

izvod iz Centralnog biračkog spiska

- glasačke listiće
- glasačku kutiju
- komplet obrazaca za biračko mjesto
- kandidatske liste, odnosno plakate sa izgledom glasačkih listića na kojima se glasa u toj izornoj jedinici
- plakate s uputstvima o načinu glasanja i informativnim sadržajima za birače
- Zapisnik o radu biračkog odbora — ZARBO
- potrošni materijal prema specifikaciji iz Obrasca Z1 Zapisnika, neophodan za proces glasanja i brojanja glasačkih listića.

1.2. Birački odbor prilikom preuzimanja izbornog materijala obavezno provjerava da li je izborni materijal koji je primio od izborne komisije kompletan i u ispravnom stanju, što potvrđuju svojim potpisima u Obrascu Z1 Zapisnika, kao i način skladištenja originalno preuzetog izbornog materijala od momenta preuzimanja do momenta početka rada biračkog odbora. Ako birački odbor utvrdi da izborni materijal nije kompletan, odmah o tome obavještava izbornu komisiju koja je obavezna da u kontaktu s Centralnom izbornom komisijom BiH otkloni sve nedostatke u najkraćem roku.

1.3. Nakon primljenog izbornog materijala, predsjednik i članovi biračkog odbora provjeravaju prostor koji je predviđen za biračko mjesto i otklanjaju eventualne nedostatke koji utječu na zakonitost rada biračkog odbora. Zapažanje o stanju biračkog mjesta upisuje se u Obrazac Z2 Zapisnika. Predsjednik i članovi biračkog odbora odgovorni su za sigurnost biračkog materijala na biračkom mjestu od trenutka prijema materijala pa do završetka svih svojih dužnosti nakon zatvaranja biračkog mjesta, okončanja procesa brojanja i predaje glasačkog materijala izornoj komisiji.

1.4. Birački odbor uklanja sa biračkog mjesta sve oznake i obilježja koja upućuju na političke subjekte, vjerske simbole, kao i ostale oznake koje mogu imati diskriminaciono značenje.

1.5. Birački odbor ispred prostorije u kojoj se nalazi biračko mjesto postavlja:

- oznaku biračkog mjesta, ulaza i izlaza
- oznaku zabrane unošenja oružja, zabrane pušenja, zabrane korištenja fotoaparata i mobitela
- kandidatske liste, odnosno plakate sa izgledom glasačkih listića na kojima se glasa u toj izornoj jedinici
- Postere s uputstvima o načinu glasanja “Kako glasati” i informativnim sadržajima za birače, kao i postere o mjerama zaštite, COVID-19.
- Postere sa izvodima iz krivičnih zakona.

1.6. Predsjednik i članovi biračkog odbora uređuju biračko mjesto tako da se omogući nesmetano kretanje birača na biračkom mjestu.

2. PRIJE OTVARANJA BIRAČKOG MJESTA

- 2.1.** Svi članovi biračkog odbora moraju doći na biračko mjesto najmanje sat vremena prije početka glasanja. U tom vremenskom periodu samo članovi biračkog odbora i posmatrači mogu biti prisutni na biračkom mjestu.
- 2.2.** Predsjednik biračkog odbora zajedno sa članovima obavlja sve radnje propisane Instrukcijom o postupanju tijela za provođenje izbora na izborni dan u uvjetima epidemije Covid-19.
- 2.3.** Predsjednik biračkog odbora, prilikom otvaranja biračkog mjesta, dužan je u skladu s propisom Centralne izborne komisije BiH odrediti dužnosti svakom članu biračkog odbora i evidentirati ih u dio Z3 gdje se predsjednik i članovi potpišu u redu pored svog imena.
- 2.4** Birački odbor određuje mjesto za svaku glasačku kabinu, vodeći računa da niko unutar ili izvan biračkog mjesta ne može vidjeti birača dok glasa. Otvor glasačke kabine treba biti okrenut prema zidu. Izuzetno, ako nije moguće glasačku kabinu postaviti pored zida, može se postaviti pored prozora tako da se prozor pokrije i da se onemogućí pogled izvana u glasačku kabinu.
- 2.5.** Predsjednik biračkog odbora obavezno upoznaje sve članove biračkog odbora kao i posmatrače o obavezama proisteklim iz Instrukcije o postupanju tijela za provođenje izbora na izborni dan u uvjetima epidemije Covid-19.
- 2.6. Prije početka glasanja predsjednik, odnosno članovi biračkog odbora:**
- ispisuju sve neophodne podatke na kovertu, odnosno pakete
  - predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje broj birača koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska
  - ručno broje primljene glasačke listiće za svaki izborni nivo te predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje ukupan broj primljenih glasačkih listića, pokazuju praznu glasačku kutiju, nakon čega na nju stavljaju plastične pečate
  - predsjednik u Obrazac za brojno stanje upisuje serijske brojeve pečata glasačke kutije
  - postavljaju zapečaćenu glasačku kutiju na mjesto gdje je svi prisutni mogu vidjeti
  - predsjednik provjerava identifikacioni dokument s fotografijom posmatrača, kako bi se utvrdilo da se ime posmatrača nalazi na akreditaciji, identifikacioni dokument zadržava do trenutka kada posmatrač napušta biračko mjesto
  - predsjednik u Obrazac Z4 Zapisnika upisuje ime posmatrača, naziv subjekta koji ga je akreditirao, broj njegove akreditacije, vrijeme kada je posmatrač stigao i vrijeme kada je posmatrač napustio biračko mjesto
  - predsjednik upućuje posmatrače na mjesto gdje mogu sjesti i posmatrati izborne aktivnosti te ih upozorava da se ne mogu miješati u izborni proces niti gledati u glasačku kabinu, ali da mogu postavljati pitanja u vezi s izbornim procesom
  - predsjednik upisuje u Obrazac Z3 Zapisnika vrijeme otvaranja biračkog mjesta.

→ Predsjednik biračkog odbora na redovnom biračkom mjestu u općini gdje se provode izbori za gradonačelnika Grada Istočno Sarajevo, kao i predsjednik biračkog odbora na redovnom biračkom mjestu u Gradu Mostaru popunjavaju Obrazac brojnog stanja kako je prikazano na primjeru Obrasc-a brojnog stanja.

Predsjednik je obavezan da podatke u sve obrasce upisuje isključivo olovkom crvene boje koja se nalazi u kutiji sa neosjetljivim materijalom.

2.7. Postupanje biračkog odbora u slučaju neispravnosti u pakiranjima glasačkih listića

U slučaju da birački odbor, prilikom ručnog brojanja primljenih glasačkih listića, utvrdi nepravilnosti:

- u pakiranjima glasačkih listića nađu materijal koji nije glasački listić, ili glasačke listiće na kojima nema odštampanih imena i prezimena kandidata, ili glasački listić ne sadrži kandidatske liste za tu izbornu jedinicu, ili glasačke listiće koje nije utvrdila Centralna izborna komisija BiH, obavezan je da ih odvoji i utvrdi njihov broj, kao i da utvrdi broj glasačkih listića koji su ispravni
- u paketima glasačkih listića prime manji ili veći broj glasačkih listića od predviđenog broja, a utjecao bi na proces glasanja zbog nedostatka glasačkih listića odmah po saznanju o nepravilnostima obavještava izbornu komisiju.

Izborna komisija po obavještenju biračkog odbora obavezna je otići na biračko mjesto i utvrđenu nepravilnost zapisati u Zapisnik o radu biračkog odbora u dio "Prije otvaranja biračkog mjesta", te dostaviti pisani izvještaj o utvrđenoj nepravilnosti Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

Ukoliko birački odbor utvrdi nedostatak glasačkih listića neophodnih za njihov rad, obavještava o tome izbornu komisiju, koja u daljnjoj proceduri od biračkih odbora, sa bližih biračkih mjesta uzima maksimalno po 100 glasačkih listića, te ih dostavlja biračkom odboru kojem nedostaju glasački listići.

O navedenom postupku izborna komisija sačinjava Zapisnik, a birački odbor iste te činjenice upisuje u Obrazac brojnog stanja u dio 3 "Broj naknadno zaduženih glasačkih listića", gdje birački odbor kojem su izuzeti glasački listići upisuje broj izuzetnih glasačkih listića, a birački odbor kojem su dati glasački listići upisuje broj preuzetih glasačkih listića, također birački odbori provedeni postupak upisuju u svoj Zapisnik.

3. OTVARANJE BIRAČKOG MJESTA

3.1. Sva biračka mjesta otvaraju se u 07.00 sati, a zatvaraju se u 19.00 sati.

3.2. Predsjedniku ili članovima biračkog odbora koji nisu upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za to biračko mjesto bit će omogućeno da budu odsutni s biračkog mjesta onoliko vremena koliko im je potrebno da na biračkom mjestu gdje su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska i glasaju. Zamjenik predsjednika, odnosno zamjenik člana biračkog odbora, učestvuje u radu biračkog odbora za vrijeme njihovog odsustva.

3.3. Ako biračko mjesto nije otvoreno na vrijeme, a kašnjenje je trajalo do tri sata ili kraće, glasanje na tom biračkom mjestu može se produžiti za vremenski period u dužini trajanja kašnjenja. Ako je kašnjenje trajalo duže od tri sata, o dužini perioda za koji se glasanje produžava odlučuje izborna komisija.

4. PROCEDURE GLASANJA

4.1. Tajnost glasanja

a) Ispunjavanje glasačkog listića na biračkom mjestu je **tajno**, glasanje je **lično**.

→ U glasačkoj kabini u isto vrijeme smije se nalaziti samo jedno lice, osim ako se radi o biračima koji su slijepi, nepismeni ili fizički nesposobni (vidi: "Pomoć drugog lica prilikom glasanja").

→ Predsjednik i članovi biračkog odbora dužni su osigurati tajnost glasanja i onemogućiti da neko lice glasa umjesto drugog lica pod njegovim imenom ili da ponovo glasa.

→ Lice koje zloupotrijebi biračko pravo ili učini izbornu prevaru snosit će krivičnu odgovornost (vidi: KAZNENE ODREDBE).

- b) Nijedno lice ne smije ometati birača koji ispunjava glasačke listiće niti smije tražiti od njega bilo kakve informacije o tome za koga želi glasati, za koga glasa ili za koga je glasao, niti smije sprječavati ili pokušati spriječiti nekoga u ostvarivanju njegovog biračkog prava.

4.2. Važeći dokument za identifikaciju

§ Za utvrđivanje identiteta birača služi jedan od sljedećih važećih dokumenata sa fotografijom:

§ Ako je birač promijenio ime, obavezan je, uz jednu od navedenih ličnih isprava, dati na uvid i rješenje o promjeni imena koje je izdalo nadležno tijelo.

4.3. Identifikacija birača i izdavanje glasačkog listića

- a) Prilikom ulaska na biračko mjesto radi glasanja svaki birač mora predložiti jedan od važećih ličnih dokumenata. Član biračkog odbora zadužen za identifikaciju dužan je utvrditi da li izgled birača odgovara fotografiji birača na identifikacionom dokumentu i uporediti jedinstveni matični broj birača (JMB) na identifikacionom dokumentu sa jedinstvenim matičnim brojem koji se nalazi u izvodu iz konačnog Centralnog biračkog spiska pored imena birača. Nakon što birač dokaže svoj identitet i njegovo ime bude pronađeno u izvodu iz Centralnog biračkog spiska, birač se potpisuje identično kao na identifikacionom dokumentu pored svog imena u izvodu iz Centralnog biračkog spiska, o čemu je član biračkog odbora dužan upozoriti ga i za to je odgovoran.
- b) Kada birač bude identificiran i potpiše se u izvod iz Centralnog biračkog spiska, član biračkog odbora izdaje mu glasačke listiće i odmah ga upućuje prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina kako bi popunio glasačke listiće.
- c) Nakon popunjavanja glasačkih listića birač ih presavija tako da se zaštiti tajnost glasa i svaki pojedinačno ubacuje u glasačku kutiju. Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije vodi računa da svi glasački listići budu ubačeni u glasačku kutiju.
- d) Ako se ime birača ne nalazi na izvodu iz Centralnog biračkog spiska, birač se upućuje u sjedište izborne komisije da mu se utvrdi na kojem biračkom mjestu birač treba glasati.

→ U slučaju da birač ne ubaci sve glasačke listiće koji su mu izdati na biračkom mjestu, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije upozorit će ga da je obavezan to uraditi. Ako birač ne postupi u skladu s upozorenjem, predsjednik biračkog odbora će u Zapisnik o radu biračkog odbora evidentirati ovaj slučaj, zapisujući i podatke s identifikacionog dokumenta birača.

4.4. Oštećeni glasački listić

U slučaju da birač u glasačkoj kabini pogrešno popuni i ošteti svoj glasački listić, ima pravo da od člana biračkog odbora koji mu je izdao glasačke listiće tražiti da mu se zamjeni jedan ili oba glasačka listića, ako članu biračkog odbora vrati oštećene glasačke listiće. Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića upisuje riječ “oštećen” preko vraćenog glasačkog listića i ulaže ga u za to predviđenu kovertu, nakon čega izdaje biraču drugi glasački listić.

4.5. Pomoć drugog lica

a) Birač koji je slijep, nepismen ili fizički nesposoban jeste lice kojem je potrebna pomoć drugog lica prilikom potpisivanja izvoda iz Centralnog biračkog spiska i glasanja. Kad je birač slijep, nepismen ili fizički nesposoban, predsjednik mu odobrava da drugo lice, koje izabere birač, pomogne glasati. To lice ne smije biti član biračkog odbora niti akreditirani posmatrač. Lice koje pomaže biraču glasati, napisat će svoje ime štampanim slovima u izvodu iz Centralnog biračkog spiska pored imena birača kojem je pomagao i potpisati se. Član biračkog odbora upisuje u dio predviđen za potpis "XX", broj identifikacionog dokumenta birača koji glasa i birača koji mu pomaže pored njegovog potpisa. Lice koje pomaže drugom biraču glasati ne mora biti upisano u Centralni birački spisak. Jedno lice može pomagati samo jednom biraču.

b) Fizički nesposobni birači su i oni birači koji dođu do biračkog mjesta, ali ne mogu ući. Drugo lice koje taj birač izabere, donosi važeći identifikacioni dokument fizički nesposobnog birača na biračko mjesto i izjavljuje da birač ne može ući na biračko mjesto. Član biračkog odbora zadužen za identifikaciju provjerava da li je ime fizički nesposobnog birača upisano u izvod iz Centralnog biračkog spiska. Ako je ime tog birača upisano u izvod iz Centralnog biračkog spiska, član biračkog odbora, nakon što obavijesti predsjednika, odlazi prema fizički nesposobnom biraču s Obrascem Z6 Zapisnika, glasačkim listićima, olovkom i kovertom. Član biračkog odbora upisuje ime i lične podatke fizički nesposobnog birača s brojem identifikacionog dokumenta. Fizički nesposobni birač potpisuje se pored tih podataka i popunjava glasačke listiće koje stavlja u predviđenu kovertu. Lice koje je fizički nesposobni birač izabrao, odnosi kovertu s glasačkim listićima do glasačke kutije, otvara kovertu i glasačke listiće ubacuje glasački kutiju. Član biračkog odbora upisuje u dio predviđen za potpis, pored imena fizički nesposobnog birača, broj identifikacionog dokumenta tog birača. Lice koje pomaže fizički nesposobnom biraču upisuje svoje ime štampanim slovima pored imena fizički nesposobnog birača u izvod iz Centralnog biračkog spiska i potpisuje se.

4.6. Pripadnici policije

Pripadnicima policije kada ulaze na biračko mjesto i u njegovoj okolini nije dozvoljeno nošenje oružja za koje su zaduženi, osim u slučaju ako se zahtijeva pomoć policije za održavanje mira i reda na biračkom mjestu.

4.7. Ometanje procesa glasanja i udaljavanje s biračkog mjesta

a) Predsjednik biračkog odbora može s biračkog mjesta i iz njegove okoline udaljiti svako lice koje narušava red. Svako udaljavanje s biračkog mjesta treba zabilježiti u Obrazac Z7 Zapisnika.

b) Ako na biračkom mjestu postoji opasnost za red i mir, ako dođe do nasilja ili se otkrije oružje ili opasni predmeti, predsjednik biračkog odbora će u skladu sa svojim dužnostima i odgovornošću:

- prekinuti glasanje za onoliko vremena koliko je potrebno da se ponovo uspostavi red i mir na biračkom mjestu
- nakon prekida glasanja i ponovo uspostavljenog reda i mira, postupiti kako je navedeno u ovom priručniku u naslovu "Procedure glasanja".

c) Ako se red na biračkom mjestu naruši, predsjednik biračkog odbora može zahtijevati pomoć policije ili snaga sigurnosti izvan biračkog mjesta kako bi se ponovo uspostavio red i mir na biračkom mjestu. Glasanje se prekida dok se na biračkom mjestu nalaze pripadnici policije ili snaga sigurnosti. O svim pojavama ometanja glasanja i narušavanja reda na biračkom mjestu predsjednik biračkog odbora obavještava izbornu komisiju.

4.8. Prisustvo predstavnika medija na biračkom mjestu

- a) Ako predstavnici medija žele ući na biračko mjesto s ciljem izvještavanja javnosti o toku glasanja na tom biračkom mjestu, predsjednik biračkog odbora odobrit će im prisustvo na biračkom mjestu onoliko dugo koliko je potrebno da se pripremi kratko izvještavanje.
- b) Predsjednik biračkog odbora obavijestit će predstavnike medija da prilikom boravka na biračkom mjestu ni na koji način ne smiju remetiti tok glasanja, niti ugroziti tajnost glasanja, i informirati ih o utvrđenim pravilima ponašanja na biračkom mjestu.
- c) Ako predstavnici medija ometaju proces glasanja i krše utvrđena pravila ponašanja na biračkom mjestu ili krše red na biračkom mjestu, predsjednik biračkog odbora postupit će na način opisan u tački 4.7.

5. ZATVARANJE BIRAČKOG MJESTA

- a) Biračko mjesto zatvara se u 19.00 sati, ali će se biračima koji se nalaze u redu na biračkom mjestu u 19:00 sati, omogućiti glasanje.
- b) Birački odbor produžava svoj rad iza 19,00 sati i to najduže do 22,00 sati. Procedura zatvaranja biračkog mjesta je:
  - predsjednik objavljuje 15 minuta prije zatvaranja biračkog mjesta svim prisutnim unutar i ispred biračkog mjesta vrijeme zatvaranja biračkog mjesta
  - član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda u vrijeme zatvaranja biračkog mjesta staje na kraj reda kako bi se osiguralo da se nijedno lice ne priključi nakon zatvaranja biračkog mjesta, a odmah nakon što posljednji birač iz reda glasa zatvara vrata
  - predsjednik u Obrazac Z8 Zapisnika upisuje vrijeme zatvaranja biračkog mjesta
  - predsjednik zatvara otvor glasačke kutije samoljepljivom trakom i potpisuje je.
- c) Prilikom zatvaranja biračkog mjesta predsjednik u Obrazac Z4 Zapisnika evidentira prisutne akreditirane posmatrače.

→ Predsjednik biračkog odbora obavezan je da, prema rasporedu koji utvrdi Centralna izborna komisija BiH, izornoj komisiji dostavlja informacije i podatke o tome:

- da li je biračko mjesto otvoreno na vrijeme
- da li je nakon provedenog glasanja birača biračko mjesto zatvoreno na vrijeme
- koliko je birača na biračkom mjestu glasalo i to najmanje dva puta tokom dana izbora, kao i u dodatnim terminima ako to izborna komisija zatraži.

VAŽNO :

Udaljavanje Predsjednika/člana/članova biračkog odbora s biračkog mjesta

Izborna komisija može sa biračkog mjesta udaljiti predsjednika i članove biračkog odbora koji su svojim aktivnostima narušili kontinuitet glasanja, odnosno postupali suprotno pravilima u toku glasanja ili brojanja glasačkih listića.

Biračko mjestu sa kojeg su udaljeni predsjednik i članovi biračkog odbora popunjava se na način da se imenuju zamjenici predsjednika i zamjenici članova biračkih odbora.

Izborna komisija obavezna je o tome pisanim putem obavijestiti Centralnu izbornu komisiju BiH i dostaviti kompletnu dokumentaciju o poduzetim radnjama.

Izborna komisija navedeni postupak pokreće po prijavi predsjednika ili člana biračkog odbora, akreditiranih posmatrača ili birača ili po službenoj dužnosti.

**6. POPUNJAVANJE OBRASCA ZA BROJNO STANJE
I PAKIRANJE NEISKORIŠTENIH I OŠTEĆENIH GLASAČKIH LISTIĆA**

- a) Obrazac za brojno stanje, popunjava se prije otvaranja glasačke kutije sa iskorištenim glasačkim listićima, nakon čega se pakuju neiskorišteni i oštećeni glasački listići.
- b) Neiskorišteni glasački listići upakirani u originalne kutije i koverta s oštećenim glasačkim listićima pakiraju se u providnu zaštitnu vreću, posebno za svaki izborni nivo. Birački odbor je dužan na svaku zaštitnu vreću upisati šifru biračkog mjesta i oznaku izbornog nivoa.

PRIMJER PRAVILNO POPUNJENOG OBRASCA ZA BROJNO STANJE NA REDOVNOM BIRAČKOM MJESTU – BS FBiH

OBRAZAC ZA BROJNO STANJE (REDOVNO BIRAČKO MJESTO)		NAZIV I ŠIFRA OPĆINE/IZBORNE JEDINICE: LIVNO	BROJ BIRAČKOG MJESTA: 106A 001	BS
--	--	--	--	----

Serijski broj plastičnog pečata		Serijski broj plastičnog pečata	
PEČAT 1 106A 001 230 451 03	PEČAT 2 106A 001 230 451 03	PEČAT 3 106A 001 230 451 03	PEČAT 4 106A 001 230 451 03

DIO I: PRIJE OTVARANJA BIRAČKOG MJESTA		OPĆINSKO VJEĆE	
1. Broj birača na izvodu iz Centralnog/Srednjeg biračkog spiska/popisa (ručno izdvojiti)	0 2 9 7	0 2 9 7	
2. Broj primljenih glasačkih listića	0 3 0 0	0 3 0 0	
DIO II: TOKOM GLASANJA/TIJekom GLASOVANJA		OPĆINSKO VJEĆE	
3. Broj naknadno primljenih glasačkih listića	0 0 0 0	0 0 0 0	
4. Sveukupno broj primljenih gl. listića (red 2 + red 3)	0 3 0 0	0 3 0 0	
DIO III: NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA		OPĆINSKO VJEĆE	
5. Broj potpisa na izvodu iz Centralnog/Srednjeg biračkog spiska/popisa (ručno brojati)	0 1 5 0	0 1 5 0	
6. Broj upropaštenih glasačkih listića (paketi 2)	0 0 0 0	0 0 0 0	
7. Broj IZDANIH glasačkih listića (red 5 + red 6)	0 1 5 0	0 1 5 0	
8. Broj NEISKORIŠTENIH glasačkih listića (ručno brojati)	0 3 0 0	0 3 0 0	
9. UKUPAN BROJ ZADUŽENIH GL. LISTIĆA (red 7 + red 8)	0 3 0 0	0 3 0 0	
10. TEST TAČNOSTI/TOČNOSTI: red 9 = red 4; ako nisu isti, upisati razliku	0 0 0 0	0 0 0 0	

Serijski broj plastičnog pečata		Serijski broj plastičnog pečata	
PEČAT 5 106A 001 230 451 03	PEČAT 6 106A 001 230 451 03	PEČAT 7 106A 001 230 451 03	PEČAT 8 106A 001 230 451 03

POTPIS DRAGANA ČARHIOVIĆ	POTPIS ELMIN KORAČ
ČLAN 1 MUSTAFA LAKOVIĆ	ČLAN 4 ELMIN KORAČ
ČLAN 2 ELMIN KORAČ	

Potpisujući se ispod, izjavljujem da ovi brojevi tačno/točno odražavaju izborne aktivnosti na ovom biračkom mjestu.

→ U Obrascu za brojno stanje nisu predviđeni i ne smiju se nalaziti podaci o broju nevažećih glasačkih listića koji se evidentiraju u Obrazac za zbirne rezultate – ZR.

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАНЈЕ (РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО)										НАЗИВ И ШИФРА ОПШТИНЕ/ИЗБОРНЕ ЈЕДИНИЦЕ										БРОЈ БИРАЧКОГ МЈЕСТА:																			
Серијски број пластичног печата										Серијски број пластичног печата										БРОЈ БИРАЧКОГ МЈЕСТА:																			
ПЕЧАТ 1										ПЕЧАТ 2										ПЕЧАТ 3										ПЕЧАТ 4									
BA 0 2 1 0 5 1 0 4 4 3 1 2 1 0										BA 0 2 1 0 5 1 0 4 4 3 1 2 1 0										BA 0 2 1 0 5 1 0 4 4 3 1 2 1 0										BA 0 2 1 0 5 1 0 4 4 3 1 2 1 0									
ДИО I: ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА										НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ										ОКУПШТИНА ОПШТИНЕ																			
1. Број бирена на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати)										0 5 7 0										0 5 7 0																			
2. Број прикључених гласачких листића										0 5 7 0										0 5 7 0																			
ДИО II: ТОКОМ ГЛАСАЊА										НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ										ОКУПШТИНА ОПШТИНЕ																			
3. Број изабраних примљених гласачких листића										0 0 0 0										0 0 0 0																			
4. Укупан број примљених гл. листића (ред 2+ред 3)										0 0 0 0										0 0 0 0																			
ДИО III: НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА										НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ										ОКУПШТИНА ОПШТИНЕ																			
5. Број потписа на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати)										0 4 6 0										0 4 6 0																			
6. Број упротиснутих гласачких листића (пакет 2)										0 0 0 0										0 0 0 0																			
7. Број изданих гласачких листића (ред 5+ ред 6)										0 4 6 0										0 4 6 0																			
8. Број НЕИСКОРИШЋЕНИХ гласачких листића (ручно бројати)										0 1 1 0										0 1 1 0																			
9. УКУПАН БРОЈ ЗАДУЖЕНИХ ГЛ. ЛИСТИЋА (ред 7+ ред 8)										0 5 7 0										0 5 7 0																			
10. ТЕСТ ТАЧНОСТИ: ред 9 = ред 4; ако нису исти, уписати разлику										0 0 0 0										0 0 0 0																			

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту

ПРЕДСЈЕДНИК	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
ЧЛАН 1	ВЕЛИКО ПЕТРОВИЋ	
ЧЛАН 2	МЛАДЕН ВИЦЕВИЋ	

Серијски број пластичног печата	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
BA 2 7 4 1 5 0	ВЕЗИНА МУСТАФИЋ	
	КАТАРИНА ТОМИЋ	

→ U Obrascu za brojno stanje nisu predviđeni i ne smiju se nalaziti podaci o broju nevažećih gласачких listićа koji se evidentiraju u Obrazac za zbirne rezultate – ZR.

ОБРАЗАЦ ЗА БРОЈНО СТАНЈЕ (РЕДОВНО БИРАЧКО МЈЕСТО)		НАЗИВ И ШИФРА ОПШТИНЕ/ИЗБОРНЕ ЈЕДИНИЦЕ:	БРОЈ БИРАЧКОГ МЈЕСТА:
		PALE 144	144B001
		BC	

Серијски број пластичног печата		Серијски број пластичног печата	
ПЕЧАТ 1	ПЕЧАТ 2	ПЕЧАТ 3	ПЕЧАТ 4
BA 2 4 1 3 0 2 5 A 1 7 0 2 4 5		BA 0 2 4 5 6 0 6 A 6 1 0 2 4 5	

ДИО I: ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ		ГРАДОНАЧЕЛНИК ГРАДА ИСТОЧНО САРАЈЕВО		СКУПШТИНА ОПШТИНЕ	
1. Број бирача на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати)		0 4 5 3	0 4 5 3	0 4 5 3	0 4 5 3	0 4 5 3	0 4 5 3
2. Број примљених гласачких листића		0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5

ДИО II: ТОКОМ ГЛАСАЊА		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ		ГРАДОНАЧЕЛНИК ГРАДА ИСТОЧНО САРАЈЕВО		СКУПШТИНА ОПШТИНЕ	
3. Број напредно примљених гласачких листића		0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
4. Укупан број примљених гл. листића (ред 2+ред 3)		0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5

ДИО III: НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА		НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ		ГРАДОНАЧЕЛНИК ГРАДА ИСТОЧНО САРАЈЕВО		СКУПШТИНА ОПШТИНЕ	
5. Број потписа на изводу из Централног бирачког списка (ручно бројати)		0 2 8 3	0 2 8 3	0 2 8 3	0 2 8 3	0 2 8 3	0 2 8 3
6. Број упућених гласачких листића (папет 2)		0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0
7. Број изданих гласачких листића (ред 5+ ред 6)		0 2 8 3	0 2 8 3	0 2 8 3	0 2 8 3	0 2 8 3	0 2 8 3
8. Број НЕИСКОРИШЋЕНИХ гласачких листића (ручно бројати)		0 1 7 2	0 1 7 2	0 1 7 2	0 1 7 2	0 1 7 2	0 1 7 2
9. УКУПАН БРОЈ ЗАДРУЖЕНИХ ГЛ. ЛИСТИЋА (ред 7+ ред 8)		0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5	0 4 5 5

10. ТЕСТ ТАЧНОСТИ: ред 9 – ред 4; ако нису исти, уписати разлику		Серијски број пластичног печата	
		ПЕЧАТ 5	
		BA 2 3 0 0 1 2	

Потписујући се испод, изјављујем да ови бројеви тачно одражавају изборне активности на овом бирачком мјесту

ПРЕДСЈЕДНИК	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС	ИМЕ (ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)	ПОТПИС
ЧЛАН 1	DRAGANA ZAHIROVIC	<i>[Signature]</i>	ЧЛАН 3	VELKO PETROVIC
ЧЛАН 2	KEZINA MUSTAFIC	<i>[Signature]</i>	ЧЛАН 4	MUSTAFA LAKOVIC
	KATARINA TOMIC	<i>[Signature]</i>		

→ Образац за бројно станје – Град Источно Сарајево

OBRAZAC ZA BROJNO STANJE (REDOVNO BIRAČKO MJESTO)		NAZIV I ŠIFRA OPĆINE/IZBORNE JEDINICE: MOSTAR	BROJ BIRAČKOG MJESTA: 153A001	BS
--	--	---	---	----

Serijski broj plastičnog pečata		Serijski broj plastičnog pečata	
PEČAT 1	PEČAT 2	PEČAT 3	PEČAT 4
DA 1 1 2 4 6 8 1 5 4 2 1 0 4 6 7		BA 7 6 2 1 0 0 6 4 5 4 1 4 5 6	

DIO I: PRIJE OTVARANJA BIRAČKOG MJESTA	
1. Broj birača na izводу iz Centralnog/Srednjeg biračkog spiska/popisa (nužno brojati)	
2. Broj primljenih glasačkih listića	
DIO II: TOKOM GLASANJA/TIJekom GLASOVANJA	
3. Broj naknadno primljenih glasačkih listića	
4. Sveukupan broj primljenih gl. listića (red 2 + red 3)	
DIO III: NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA	
5. Broj popisa na izvodu iz Centralnog/Srednjeg biračkog spiska/popisa (nužno brojati)	
6. Broj upotpisanih glasačkih listića (paketi 2)	
7. Broj IZDAJENIH glasačkih listića (red 5 + red 6)	
8. Broj NEISKORIŠTENIH glasačkih listića (nužno brojati)	
9. UKUPAN BROJ ZADUŽENIH GL. LISTIĆA (red 7 + red 8)	
10. TEST TAČNOSTI/TOČNOSTI: red 9 = red 4; ako nisu isti, upisati razliku	

Serijski broj plastičnog pečata		Serijski broj plastičnog pečata	
PEČAT 5		PEČAT 6	
BA 7 3 4 2 1 2			

POTPIS	IME (ŠTAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA)	POTPIS	IME (ŠTAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA)
PREDSJEDNIK	KATARINA TOMIC	ČLAN 3	
ČLAN 1	VELJKO PETROVIĆ	ČLAN 4	
ČLAN 2	MUSTAFA ZAKOVIĆ		

Potpisujući se ispod, izjavljujem da ovi brojevi tačno/točno odražavaju izborne aktivnosti na ovom biračkom mjestu.

→ U Obrascu za brojno stanje u Gradu Mostaru birački odbor treba u prvoj koloni precrtati "NAČELNIK OPĆINE" i upisati "GRADSKA IZBORNA JEDINICA", a u drugoj koloni precrtati "OPĆINSKO VIJEĆE" i upisati "IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA".

4. b. BROJANJE GLASAČKIH LISTIĆA

7. REDOSLIJED BROJANJA GLASAČKIH LISTIĆA

7.1 Redoslijed i sistemi brojanja glasačkih listića

Glasački listići za pojedine izborne nivoe broje se sljedećim redoslijedom:

- a) načelnik/gradonačelnik općine – VEĆINSKI GLAS – SIVA vreća
- b) općinsko vijeće/gradsko vijeće – OTVORENA LISTA – PLAVA vreća

U općinama u kojima se provode izbori za Gradonačelnika Grada istočno Sarajevo glasački listići se broje sljedećim redoslijedom:

- a) načelnik općine – VEĆINSKI GLAS – SIVA vreća
- b) gradonačelnika Grada istočno Sarajevo – VEĆINSKI GLAS – ŽUTA vreća
- c) skupština općine – OTVORENA LISTA – PLAVA vreća.

8. GLASAČKI LISTIĆI

8.1. Važeći glasački listići – VEĆINSKI GLAS

Glasački listić je važeći ako:

- je u onom obliku koji je potvrdila i službeno izdala Centralna izborna komisija BiH
- je označen tako da je namjera birača jasna
- nije potpisan i na njemu nije ispisano ime, naziv, izjava ili neki drugi tekst, ilustracija ili simbol
- oštećenje glasačkog listića nije takvo da se ne može ustanoviti namjera birača.

LOKALNI IZBORI 15.11.2020.
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 15.11.2020.

GRAD 000
ГРАД

PROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANICI!

ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ!

- ☐ KANDIDAT A - STRANKA ŽUTA
- ☒ KANDIDAT B - STRANKA PLAVA
- ☐ КАНДИДАТ Ц - ПАРТИЈА ЦРВЕНА
- ☐ КАНДИДАТ Д - ПАРТИЈА НАРАНџАСТА
- ☐ KANDIDAT E - STRANKA CRNA

KRAJ LISTE.
КРАЈ ЛИСТЕ.

**Primjer pravilno popunjenog
glasačkog listića za:**

- načelnika općine
- gradonačelnika grada.

8.2. Nevažeći glasački listići – VEĆINSKI GLAS

Гласачки listić je nevažeći:

- ako je na njemu označeno dva ili više kandidata
- ako nije ispunjen ili je ispunjen tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojem kandidatu je birač dao svoj glas
- ako je glasački listić toliko oštećen da se sa sigurnošću ne može utvrditi kojem kandidatu je birač dao glas
- ako se na osnovi oznaka koje je birač dopisao na glasački listić, kao što je potpis, može utvrditi njegov identitet
- ako su dopisana imena kandidata
- ako je skenirani, kopirani i listić koji ne pripada tom biračkom mjestu, odnosno opciji glasanja (glasački listić za glasanje poštom).

8.3. Važeći glasački listići – OTVORENA LISTA

Гласачки listić je važeći ako je:

- označen kvadratić ispred naziva političke stranke, koalicije, nezavisnog kandidata ili liste nezavisnih kandidata
- označen kvadratić ispred naziva političke stranke, koalicije, kandidata ili liste nezavisnih kandidata i ispred jednog ili više kandidata unutar liste te političke stranke, koalicije ili liste nezavisnih kandidata
- označen kvadratić ispred jednog ili više kandidata unutar liste jedne političke stranke, koalicije ili liste nezavisnih kandidata.

LOKALNI IZBORI 15.11.2020.
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 15.11.2020.

GRAD 000
ГРАД

ОСІТАЈТЕ НАРУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ!
ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ!

☐ ПАРТИЈА БОРДО	10 ☐ КАНДИДАТ Ј 11 ☐ КАНДИДАТ К	8 ☐ КАНДИДАТ Н 9 ☐ КАНДИДАТ И 10 ☐ КАНДИДАТ Ј 11 ☐ КАНДИДАТ К 12 ☐ КАНДИДАТ М
1 ☐ КАНДИДАТ А 2 ☐ КАНДИДАТ Б 3 ☐ КАНДИДАТ Ц 4 ☐ КАНДИДАТ Д 5 ☐ КАНДИДАТ Е 6 ☐ КАНДИДАТ Ф 7 ☐ КАНДИДАТ Г 8 ☐ КАНДИДАТ Х 9 ☐ КАНДИДАТ И 10 ☐ КАНДИДАТ Ј 11 ☐ КАНДИДАТ К 12 ☐ КАНДИДАТ М 13 ☐ КАНДИДАТ Н 14 ☐ КАНДИДАТ О	☐ КАНДИДАТ ПЛАВИ - НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ	☐ СТРАНКА ЦРВЕНА
	☒ СТРАНКА ЖУТА	☐ СТРАНКА СМЕДА
	1 ☐ КАНДИДАТ А 2 ☐ КАНДИДАТ Б 3 ☐ КАНДИДАТ С 4 ☐ КАНДИДАТ Д 5 ☐ КАНДИДАТ Е 6 ☐ КАНДИДАТ Ф	1 ☐ КАНДИДАТ А 2 ☐ КАНДИДАТ Б 3 ☐ КАНДИДАТ С 4 ☐ КАНДИДАТ Д 5 ☐ КАНДИДАТ Е 6 ☐ КАНДИДАТ Ф 7 ☐ КАНДИДАТ Г 8 ☐ КАНДИДАТ Н

LOKALNI IZBORI 15.11.2020.
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 15.11.2020.

GRAD 000
ГРАД

ОСІТАЈТЕ НАРУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ!
ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ!

☐ ПАРТИЈА БОРДО	10 ☐ КАНДИДАТ Ј 11 ☐ КАНДИДАТ К	8 ☐ КАНДИДАТ Н 9 ☐ КАНДИДАТ И 10 ☐ КАНДИДАТ Ј 11 ☐ КАНДИДАТ К 12 ☐ КАНДИДАТ М
1 ☐ КАНДИДАТ А 2 ☐ КАНДИДАТ Б 3 ☐ КАНДИДАТ Ц 4 ☐ КАНДИДАТ Д 5 ☐ КАНДИДАТ Е 6 ☐ КАНДИДАТ Ф 7 ☐ КАНДИДАТ Г 8 ☐ КАНДИДАТ Х 9 ☐ КАНДИДАТ И 10 ☐ КАНДИДАТ Ј 11 ☐ КАНДИДАТ К 12 ☐ КАНДИДАТ М 13 ☐ КАНДИДАТ Н 14 ☐ КАНДИДАТ О	☐ КАНДИДАТ ПЛАВИ - НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ	☐ СТРАНКА ЦРВЕНА
	☒ СТРАНКА ЖУТА	☐ СТРАНКА СМЕДА
	1 ☒ КАНДИДАТ А 2 ☒ КАНДИДАТ Б 3 ☐ КАНДИДАТ С 4 ☐ КАНДИДАТ Д 5 ☒ КАНДИДАТ Е 6 ☐ КАНДИДАТ Ф	1 ☐ КАНДИДАТ А 2 ☐ КАНДИДАТ Б 3 ☐ КАНДИДАТ С 4 ☐ КАНДИДАТ Д 5 ☐ КАНДИДАТ Е 6 ☐ КАНДИДАТ Ф 7 ☐ КАНДИДАТ Г 8 ☐ КАНДИДАТ Н

LOKALNI IZBORI 15.11.2020.
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 15.11.2020.

GRAD 000
ГРАД

ОСІТАЈТЕ НАРУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ!
ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ!

☐ ПАРТИЈА БОРДО	10 ☐ КАНДИДАТ Ј 11 ☐ КАНДИДАТ К	8 ☐ КАНДИДАТ Н 9 ☐ КАНДИДАТ И 10 ☐ КАНДИДАТ Ј 11 ☐ КАНДИДАТ К 12 ☐ КАНДИДАТ М
1 ☐ КАНДИДАТ А 2 ☐ КАНДИДАТ Б 3 ☐ КАНДИДАТ Ц 4 ☐ КАНДИДАТ Д 5 ☐ КАНДИДАТ Е 6 ☐ КАНДИДАТ Ф 7 ☐ КАНДИДАТ Г 8 ☐ КАНДИДАТ Х 9 ☐ КАНДИДАТ И 10 ☐ КАНДИДАТ Ј 11 ☐ КАНДИДАТ К 12 ☐ КАНДИДАТ М 13 ☐ КАНДИДАТ Н 14 ☐ КАНДИДАТ О	☐ КАНДИДАТ ПЛАВИ - НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ	☐ СТРАНКА ЦРВЕНА
	☐ СТРАНКА ЖУТА	☐ СТРАНКА СМЕДА
	1 ☐ КАНДИДАТ А 2 ☒ КАНДИДАТ Б 3 ☐ КАНДИДАТ С 4 ☒ КАНДИДАТ Д 5 ☒ КАНДИДАТ Е 6 ☐ КАНДИДАТ Ф	1 ☐ КАНДИДАТ А 2 ☐ КАНДИДАТ Б 3 ☐ КАНДИДАТ С 4 ☐ КАНДИДАТ Д 5 ☐ КАНДИДАТ Е 6 ☐ КАНДИДАТ Ф 7 ☐ КАНДИДАТ Г 8 ☐ КАНДИДАТ Н

Primjer pravilno popunjenog
glasačkog listića za:

- gradsko / općinsko vijeće
- skupštinu općine / grada.

8.4. Nevažeći glasački listić – OTVORENA LISTA

Glasački listić je nevažeći:

- ako nije ispunjen ili je ispunjen tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojoj je političkoj stranci, koaliciji, nezavisnom kandidatu ili listi nezavisnih kandidata birač dao svoj glas
- ako su dopisana imena kandidata
- ako je označeno više od jedne političke stranke, koalicije, nezavisnog kandidata ili liste nezavisnih kandidata
- ako je glasački listić toliko oštećen da se sa sigurnošću ne može utvrditi kojem je političkom subjektu birač dao glas
- ako se na osnovu oznaka koje je birač dopisao na glasački listić, kao što je potpis, može utvrditi njegov identitet
- ako je skenirani, kopirani i listić koji ne pripada tom biračkom mjestu, odnosno opciji glasanja (glasački listić za glasanje poštom).

9. RADNJE PRIJE BROJANJA GLASAČKIH LISTIĆA

Pripremne radnje za brojanje glasačkih listića su sljedeće:

- Predsjednik i članovi biračkog odbora uređuju prostor biračkog mjesta u skladu sa Instrukcijom o postupanju tijela za provođenje izbora na izborni dan u uvjetima epidemije Covid–19
- formira se radna površina od više stolova, a sastavi stolova osiguraju se samoljepljivom trakom kako glasački listići ne bi propadali ispod stolova
- otpečati se glasačka kutija i na radnu površinu se istrese kompletan sadržaj glasačke kutije
- svim prisutnim pokaže se da je glasačka kutija prazna i odloži se na stranu.
- Na radnoj površini ostaje grupa pomiješanih glasačkih listića za dva nivoa za koje se provode izbori, osim u izbornim jedinicama u kojim se provode izbori za Gradonačelnika grada istočno Sarajevo gdje se na stolu pojave glasački listići za tri nivoa vlasti:
- nakon toga birački odbor vrši razdvajanje glasačkih listića po nivoima i sačinjava četiri grupe glasačkih listića
- po završetku razdvajanja glasačkih listića po nivoima, na radnoj površini ostavlja se grupa glasačkih listića koji se broje, poštujući pritom utvrđeni redoslijed brojanja naveden u zaglavlju jedan ovog poglavlja
- glasački listići koji se ne broje u toj fazi brojanja, pakiraju se providne plastične vreće, posebno za svaki izborni nivo i odlažu na način da ih svi prisutni mogu vidjeti.

VAŽNO: Prilikom razdvajanja glasačkih listića, birački odbor na glasačkom listiću na zahtjev akreditiranog posmatrača ili člana biračkog odbora provjerava da li ima važeći zaštitni znak (vodeni žig). Ukoliko birački odbor utvrdi da ima listića bez zaštitnog znaka, proglašavaju ih nevažećim glasačkim listićima i broj tih listića obavezno upisuje u Zapisnik o radu biračkog odbora u dio Z6.

10. BROJANJE GLASAČKIH LISTIĆA — VEĆINSKI GLAS

Radnja 1 — Utvrđivanje broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji

Predsjednik biračkog odbora u Obrazac za zbirne rezultate — ZR (većinski glas) upisuje broj potpisa s Obrasca brojnog stanja — BS.

Članovi biračkog odbora u timovima po dva člana broje po 25 glasačkih listića (duplo brojanje) i unakrsno ih postavljaju na radnu površinu. Na zadnjem snopu postavlja se stiker (samoljepljivi papir u boji) sa brojem glasačkih listića u zadnjem snopu.

Predsjednik biračkog odbora prebroji snopove, pomnoži sa 25 i doda broj glasačkih listića sa stikera koji se nalazi na zadnjem snopu (**primjer:** 10 snopova na stikeru upisano 10, znači $10 \times 25 + 10 = 260$) i taj podatak upiše u rubriku “Broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji”. Test tačnosti je razlika između broja potpisa i broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji te ukoliko nema razlike upiše se 0.

Radnja 2 — Ispisivanje imena kandidata na stikere

Jedan član biračkog odbora čita imena kandidata na glasačkom listiću, dok drugi član biračkog odbora na stikere upisuje imena kandidata, a stikere postavlja po radnoj površini, pazeći da budu dovoljno razmaknuti da se listići prilikom razvrstavanja ne miješaju. Postavlja jedan stiker na kojem je upisano “sporni”.

Radnja 3 — Razvrstavanje glasačkih listića prema glasovima za kandidate

Nakon toga svi članovi biračkog odbora uzimaju snopove glasačkih listića, okreću ih prema sebi i glasački listić na kojem su birači označili kandidata, stavljaju pored stikera s imenom tog kandidata.

Prilikom razvrstavanja članovi biračkog odbora one glasačke listiće koji su po njima nevažeći, stavljaju pored stikera sa natpisom “sporni”. Ovom metodom se razvrstavaju glasački listići dok se svi ne razvrstaju. Predsjednik nakon toga na dva stikera upiše “neoznačeni”, i “ostali”.

Radnja 4 — Utvrđivanje nevažećih glasačkih listića

Predsjednik zatim iz grupe glasačkih listića pored stikera “sporni” jedan po jedan pokazuje članovima biračkog odbora i zajedno odlučuju da li je glasački listić važeći ili ne (**Primjer:** glasački listić je nevažeći zato što je prazan. Članovi biračkog odbora potvrde i taj glasački listić se stavlja pored stikera “neoznačeni”. Zatim, glasački listić je nevažeći jer je birač označio dva kandidata. Takav glasački listić stavi se pored stikera “ostali”). Kad su svi glasački listići iz grupe “sporni” razvrstani, predsjednik prebroji nevažeće neoznačene i broj upiše u Obrazac ZR, zatim prebroji nevažeće ostale te, također, broj upiše u Obrazac ZR. Nevažeće neoznačene i nevažeće ostale glasačke listiće predsjednik ubaci u sivu zaštitnu vreću.

Radnja 5 — Brojanje glasačkih listića po kandidatima

Članovi biračkog odbora u timovima po dva člana broje glasačke listiće za svakog od kandidata koji su se nalazili na glasačkom listiću, a koji su dobili glasove, tako što broje po 25 glasačkih listića (duplo brojanje) i vežu ih u rolne gumicom. Na zadnjoj rolni stavlja se stiker sa brojem glasačkih listića u toj rolni. Kad tim prebroji glasačke listiće za jednog kandidata, nastavlja brojanje za sljedećeg kandidata, dok svi glasački listići ne budu prebrojani. Kad je završeno brojanje svih glasačkih listića, na stolu se nalaze grupe rolne glasačkih listića koje su razvrstane po kandidatima i to pored stikera sa imenima kandidata.

Radnja 6 — Unos glasova za kandidate u Obrazac

Predsjednik nakon toga u Obrazac ZR — većinski glas pored imena za svakog kandidata upiše broj glasačkih listića, koji su pored stikera sa njihovim imenima, tako da prebroji rolne koje pomnoži sa 25 i doda broj sa rolne na kojoj je stiker, tako da dobije koliko je ukupno taj kandidat dobio glasova (**primjer:** kod stikera sa imenom kandidata pod rednim brojem 1 imaju 4 rolne sa glasačkim listićima, taj kandidat je dobio $4 \times 25 = 100$ glasova i taj broj predsjednik upiše kod imena tog kandidata). Tom metodom upiše glasove za sve kandidate. Na dnu tabele

Radnja 2 — Ispisivanje naziva političkih subjekata na stikere

Jedan član biračkog odbora čita nazive političkih subjekata na glasačkom listiću, a drugi član biračkog odbora ih upisuje na stikere koje postavlja po radnoj površini, pazeći da budu dovoljno razmaknuti da se listići prilikom razvrstavanja ne miješaju. Postavlja jedan stiker na kojem je upisano “sumnjivi”. Kod upisivanja naziva političkih subjekata mogu se koristiti skraćeni nazivi.

Radnja 3 — Razvrstavanje glasačkih listića prema glasovima za političke subjekte

Svi članovi biračkog odbora tad uzimaju po snopove glasačkih listića, okreću ih prema sebi, i glasački listić na kojem su birači označili politički subjekt stavljaju pored stikera sa nazivom tog političkog subjekta.

Glasačke listiće koji su po njima nevažeći prilikom razvrstavanja, članovi biračkog odbora stavljaju pored stikera sa natpisom “sporni”. Ovom metodom se razvrstavaju glasački listići, dok se svi ne razvrstaju. Predsjednik tad uzme dva stikera na koja napiše “neoznačeni”, “ostali”.

Radnja 4 — Utvrđivanje nevažećih glasačkih listića

Predsjednik jedan po jedan glasački listić iz grupe pored stikera “sporni” pokazuje članovima biračkog odbora i zajedno odlučuju da li je glasački listić važeći ili ne (**primjer:** glasački listić je nevažeći zato što je prazan; članovi biračkog odbora potvrde i glasački listić se stavlja pored stikera “neoznačeni”; glasački listić je nevažeći jer je birač označio dva politička subjekta i glasački listić stavi pored stikera “ostali”).

Kad su svi listići iz grupe “sporni” razvrstani, predsjednik prebroji nevažeće neoznačene i broj upiše u Obrazac ZR, prebroji nevažeće ostale i isto broj upiše u Obrazac ZR. Nevažeće neoznačene i ostale glasačke listiće predsjednik ubaci u, prema shemi pakiranja, odgovarajuću vreću u boji.

Radnja 5 — Brojanje glasačkih listića po političkim subjektima

Članovi biračkog odbora u timovima po dva člana broje glasačke listiće za svaki od političkih subjekata koji su se nalazili na glasačkom listiću, a koji su dobili glasove na tom biračkom mjestu, tako što nabroje po 25 glasačkih listića (duplo brojanje) i motaju ih u rolne koje gumicom vežu. Na zadnjoj rolnoj je stiker sa brojem glasačkih listića u toj rolnoj. Kad tim prebroji glasačke listiće za jedan politički subjekt, broji za drugi politički subjekt i tako sve dok svi glasački listići ne budu prebrojani. Kad je završeno brojanje svih glasačkih listića, na stolu su stikeri sa imenima političkih subjekata na glasačkom listiću pored kojih su rolne sa glasačkim listićima za te političke subjekte.

Radnja 6 — Unos glasova za političke subjekte u Obrazac

Predsjednik tad u Obrazac ZR — većinski glas pored naziva svakog političkog subjekta upiše broj glasačkih listića, koji su pored stikera sa njihovim nazivom, tako da prebroji rolne koje pomnoži sa 25 i doda broj sa rolne na kojoj je stiker, tako da dobije ukupno koliko je taj politički subjekt dobio glasova na tom biračkom mjestu (**primjer:** kod stikera sa nazivom političkog subjekta pod rednim brojem 1 imaju 2 rolne sa glasačkim listićima, a na jednoj rolnoj je stiker sa brojem 22 taj politički subjekt je dobio $1 \times 25 + 22 = 47$ glasova i taj broj predsjednik upiše kod imena tog političkog subjekta). Tom metodom upiše glasove za sve političke subjekte. Na dnu tabele sa glasovima političkih subjekata se dobije, sabiranjem svih glasova, ukupan broj važećih glasova koji predsjednik prepíše na prethodnu stranicu kao ukupan broj važećih glasova koji sabran sa ukupnim brojem nevažećih glasova treba dati ukupan broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji.

Ukupan broj važećih i nevažećih glasačkih listića daje ukupan broj glasačkih listića koji treba da je identičan ukupnom broju glasačkih listića u glasačkoj kutiji.

Radnja 7 - Objava rezultata na biračkom mjestu po političkim subjektima

Predsjednik prisutnim objavljuje rezultate prvog brojanja glasova za političke subjekte dobijenih po sistemu otvorenih listi i na zahtjev izborne komisije dostavlja ih na način koji odredi izborna komisija.

Primjer pravilno popunjenog Obrasca za zbirne rezultate – ZR

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA			
OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (OTVORENA LISTA) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА)			ZR / ЗР
NAZIV OPĆINE НАЗИВ ОПШТИНЕ	BRATUNAC	SIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ	104 B
		SIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	104B006

	ZBIR / ZBROJ GLASOVA ЗБИР ГЛАСОВА
1) Ukupan broj potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska / Središnjeg biračkog popisa (red / redak 5 iz Obrascu za brojno stanje) Укупан број потписа на изводу из Централног бирачког списка (ред 5 из Обрасца за бројно стање)	460
2) Broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji Број гласачких листића у гласачкој кутији	460
3) Test tačnosti / tačnosti red / redak 1 = red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku Тест тачности ред 1 = ред 2; ако нису исти уписати разлику	0
A) Nevažeći neoznačeni glasački listići A) Неважечки неозначени гласачки листићи	5
B) Nevažeći ostali glasački listići B) Неважечки остали гласачки листићи	5
C) Ukupan broj nevažećih glasačkih listića (red / redak A + red / redak B) C) Укупан број неважећих гласачких листића (ред А + ред В)	10
D1) Ukupan broj важећих гласова (политичка странка, коалиција, листа независних / независних кандидата или независни / независни кандидат) D1) Укупан број важећих гласова (политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидати)	400
D2) Ukupan broj важећих гласова (национална мањина) D2) Укупан број важећих гласова (национална мањина)	50
D) Ukupan broj важећих гласова (red / redak D1 + red / redak D2) D) Укупан број важећих гласова (ред D1 + ред D2)	450
E) Ukupan broj свих гласачких листића (red / redak C + red / redak D) E) Укупан број свих гласачких листића (ред C + ред D)	460
F) Test tačnosti / tačnosti red / redak E = red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku F) Тест тачности ред E = ред 2; ако нису исти уписати разлику	0

Sveukupni broj važećih glasova za političku stranku, koaliciju, listu nezavisnih / nezavisnih kandidata ili nezavisni / nezavisni kandidat (redak 10 iz Obrascu za brojno stanje)									
BA	1	3	5	7	9	7			
Sveukupni broj važećih glasova za političku stranku, koaliciju, listu nezavisnih / nezavisnih kandidata ili nezavisni / nezavisni kandidat (redak 10 iz Obrascu za brojno stanje)									
BA	1	2	4	6	8	2			
Sveukupni broj važećih glasova za političku stranku, koaliciju, listu nezavisnih / nezavisnih kandidata ili nezavisni / nezavisni kandidat (redak 10 iz Obrascu za brojno stanje)									
BA	1	1	2	2	3	3			

PREDSJEDNIK PREDSJEDNIK	VELJKO PETROVIĆ	POTPREDSJEDNIK ПОТПРЕДСЈЕДНИК	MILAN VICEVIĆ	PREDSJEDNIK PREDSJEDNIK	MILAN VICEVIĆ	POTPREDSJEDNIK ПОТПРЕДСЈЕДНИК	KATARINA TOMIĆ
ČLAN I ЧЛАН I	MUSTAFA LAKOVIĆ	ČLAN I ЧЛАН I	NEZELHA MUSTAFIĆ	ČLAN I ЧЛАН I	MUSTAFA LAKOVIĆ	ČLAN I ЧЛАН I	KATARINA TOMIĆ

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA			
OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (OTVORENA LISTA) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА)			ZR / ЗР
NAZIV OPĆINE НАЗИВ ОПШТИНЕ	BRATUNAC	SIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ	104 B
		SIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	104B006

R.B. Р.Б.	Politička stranka, koalicija, lista nezavisnih / nezavisnih kandidata ili nezavisni / nezavisni kandidat Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидати	Broj važećih glasova Број важећих гласова	R.B. Р.Б.	Politička stranka, koalicija, lista nezavisnih / nezavisnih kandidata ili nezavisni / nezavisni kandidat Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидати	Broj važećih glasova Број важећих гласова
1	PARTIJA BOROĐO	0000	1		
2	STRANKA ZELENA	0040	2		
3	PARTIJA LJUBIČASTA	0080	3		
4	KOALICIJA CRNA	0053	4		
5	KANDIDAT PLAVI – NEZAVISNI KANDIDAT	0000	5		
6	STRANKA ŽUTA	0027	6		
7	STRANKA SMEDA	0056	7		
8	STRANKA SIVA	0024	8		
9	STRANKA BIJELA	0020	9		
10	STRANKA CRVENA	0030	10		
11	STRANKA NARANĐASTA	0027	11		
12	PARTIJA POŽA	0043	12		
13			13		
14			14		
15			15		
16			16		
17			17		
		UKUPNO (= red / redak D1) УКУПНО (= ред D1)			0400

PREDSJEDNIK PREDSJEDNIK	VELJKO PETROVIĆ	POTPREDSJEDNIK ПОТПРЕДСЈЕДНИК	MILAN VICEVIĆ	PREDSJEDNIK PREDSJEDNIK	MILAN VICEVIĆ	POTPREDSJEDNIK ПОТПРЕДСЈЕДНИК	KATARINA TOMIĆ
ČLAN I ЧЛАН I	MUSTAFA LAKOVIĆ	ČLAN I ЧЛАН I	NEZELHA MUSTAFIĆ	ČLAN I ЧЛАН I	MUSTAFA LAKOVIĆ	ČLAN I ЧЛАН I	KATARINA TOMIĆ

b. Drugi krug brojanja glasačkih listića po kandidatima

U drugom krugu brojanja glasačkih listića za pojedinačne izborne nivoe po sistemu otvorenih listi, birački odbor treba utvrditi koliko je svaki od kandidata u okviru svakog političkog subjekta dobio pojedinačnih glasova. Ovo brojanje glasačkih listića vrši tim od 4 osobe na sljedeći način:

Radnja 1 — Iščitanje glasova po kandidatima

Jedan član biračkog odbora sjede za radnu površinu i uzme sve rolne za jedan politički subjekt i stavi ih pored sebe na radnoj površini. Uzme jednu rolnu, otpakira je, otvara jedan po jedan glasački listić, okreće ga prema sebi i naglas čita redne brojeve kandidata tog političkog subjekta kod kojih su birači u kockicu ispred njihovog imena stavljali X. Svi kandidati u okviru svakog političkog subjekta su numerirani od 1 do N u zavisnosti koliko ima kandidata (maksimalno može biti 36 kandidata u okviru jednog političkog subjekta). Ovaj član biračkog odbora (čitač) čita naglas 1, 7, 11, što znači da je birač kod kandidata pod rednim brojem 1, rednim brojem 7 i rednim brojem 11 stavio X.

Pored čitača sjedi drugi član biračkog odbora koji prati da li čitač ispravno čita redne brojeve kandidata ispred kojih su birači stavljali oznaku X i on je kontrolor čitanja. Nasuprot čitača za radnu površinu sjednu dva člana biračkog odbora koji svaki za sebe uzme po jedan pomoćni obrazac za drugi krug brojanja glasova po kandidatima. Svaki član biračkog odbora u svom obrascu na prvoj strani napišu svoje ime i prezime i potpišu se, a onda na narednoj stranici u prvoj koloni u gornjem dijelu napišu naziv političke stranke za koju se broje glasovi po kandidatima. Nadalje, u toj prvoj koloni u redu pored broja kojeg čuju od čitača upisuju jednu uspravnu crticu. Tako ako je čitač pročitao 1, 7, 11, dva evidentičara svako u svoj obrazac u prvoj koloni u redu pored broja 1, pored broja 7 i pored broja 11 upisuju jednu uspravnu crticu. I tako čitač čita redne brojeve kandidata sa glasačkih listića iz te rolne, dok evidentičari u svom obrascu evidentiraju uspravnim crticama u redovima pored brojeve koje su čuli od čitača. Kada evidentičari svaki peti put čuju jedan te isti broj, znači da u tom redu već imaju četiri uspravne crtice, evidentičari petom crticom prekrize te četiri crtice. Na kraju čitač čita redne brojeve sa svih 25 glasačkih listića iz te role, a evidentičari u prvoj koloni evidentiraju uspravnim crticama u redovima tih brojeva gdje je svaka peta crtica prekrizila četiri uspravne crtice.

Radnja 2 — Sumiranje crtica po redovima

Kad je čitač iščitao svih 25 glasačkih listića, evidentičari tad za svaki red saberu koliko crtica imaju u redu i taj broj upišu u malu kolonu, ukupno na kraju prve kolone. Tako ako u redu pored broja 1 evidentičar ima upisana dva kompleta sa četiri usprave crtice i jednom kosom preko te četiri usprave crtice i dvije uspravne crtice, to znači da ima ukupno 12 crtica ($2 \times 5 + 2 = 12$). Na ovaj način oba evidentičara za sve redove utvrde koliko imaju crtica.

Radnja 3 — Kontrola evidentiranja

Kada su završili sa sumiranjem broja crtica po redovima, jedan čitač drugom čitaču iz svog obrasca jednostavno iščita podatke na način da kaže 1 2; 2 7; 3 11 i tako redom što znači da u redu 1 ima dvije crtice, u redu 2 sedam crtica, u redu 3 jedanaest crtica i tako dalje. Drugi evidentičar u svom obrascu provjerava da li ima identičan broj crtica kao i prvi evidentičar. Ukoliko im se rezultati poklope za sve redove, nastavljaju dalje sa brojanjem tako da čitač pakira iščitanu rolnu gumicom i vraća pored stikera sa nazivom tog političkog subjekta, i uzima sljedeću rol sa glasačkim listićima, a evidentičari u drugoj koloni na istoj stranici obrasca pišu naziv iste političke stranke i dalje kako čuju od čitača koji broj upisuju uspravne crtice, gdje je svaka peta kosa preko četiri usprave crtice. Međutim, ako kod čitanja prvog čitača u jednom redu im se ne slaže broj, recimo da kod prvog čitača u redu 10 ima sedam crtica, a kod drugog čitača osam crtica, drugi čitač ne prekida prvog čitača kod čitanja, nego u redu 10 pored broja osam stavlja jednu zvjezdicu* i nastavlja dalje pratiti prvog čitača. Kad je prvi čitač iščitao brojeve crtica u svim redovima, drugi čitač mu tad kaže da u redu 10 kod njega ima osam crtica, dok je prvi čitač iščitao broj sedam. Tada čitač ponovo uzima istu rolnu sa već iščitanim glasačkim listićima i ponovo ih iščitava, ali samo one listiće gdje su birači označili kandidata pod rednim brojem 10. Dva evidentičara u drugoj koloni u gornjem dijelu napišu naziv političkog subjekta i sad u redu pored broja 10 upisuju uspravne crtice kako čitač iščita broj 10. Kad je čitač ponovo iščitao svih 25 glasačkih listića, ali sada samo za broj 10, evidentičari ponovo u redu pored broja 10 sabiraju

koliko sad imaju crtica i ponovo usporede te brojeve tako da jedan iščita svoj broj, a drugi provjeri jesu li dobili isti rezultat. Kad je to završeno, evidentičari iz male kolone ukupno iz prve kolone prepisu brojeve za sve redove ukupno u drugoj koloni i prvu kolonu prekriže.

Radnja 4 — Sumiranje rezultata sa jedne stranice i prenos na drugu stranicu

Evidentičari će primijetiti da na desnoj stranici obrasca imaju četiri velike usprave kolone, u koje se evidentiraju uspravne crtice u redove pored brojeva koje je čitač iščitao, koje su predviđene za iščitavanje četiri rolne sa glasačkim listićima, znači jedna kolona je predviđena za iščitavanje jedne rolne sa glasačkim listićima. Kad je čitač za jednu stranku iščitao četiri role sa glasačkim listićima, i ta politička stranka ima još rolni sa glasačkim listićima za iščitavanje, tada dva evidentičara za svaki red uzmu i saberu brojeve iz malih kolona ukupno koje su dobili u velikoj koloni ukupno na desnoj strani obrasca upisuju te brojeve. Tako ako je u maloj koloni ukupno u prvoj koloni za red jedan bilo evidentirano 10, u drugoj koloni 7, u trećoj koloni 1 i u četvrtoj koloni 22 znači da u redu jedan imamo $10+7+1+22=40$, što evidentičar upiše u veliku kolonu ukupno za red jedan. I tako evidentičar za sve redove dobije sume malih kolona ukupno po redovima. Poslije toga ponovo jedan evidentičar drugom iščita sad veliku kolonu ukupno, a drugi evidentičar provjeri u svom obrascu da li im se sume slažu. Kad utvrde da su im sume identične, okreću tu stranicu obrasca i vide da narednoj lijevoj stranici obrasca sad imaju tri kolone. Čitač tad uzima narednu rolu sa glasačkim listićima i ponovo sa svih glasačkih listića iz te rolne iščitava redne brojeve kandidata za koje su birači na glasačkim listićima glasali, a evidentičari tad otvaraju narednu kolonu i istom metodom evidentiraju uspravnim crticama u redovima pored brojeva koje čitač iščita. Dva evidentičara će primijetiti da je svaka desna strana obrasca perforirana tako da se može presaviti i da rezultati iz velike kolone ukupno na desnoj prethodnoj stranici obrasca su odjednom vidljivi na lijevoj stranici.

Radnja 5 — Sumiranje kompletnih rezultata iščitavanja za jednu političku stranku

Kada je čitač iščitao sve rolne sa glasačkim listićima, a evidentičari po kolonama evidentirali uspravnim crticama rezultate, i kad su dobili sve sume po malim kolonama, tad evidentičari sabiraju po redovima sve brojeve iz malih kolona ukupno (ili iz velike kolone ukupno sa prethodne stranice i malih kolona sa naredne stranice) i dobiju sumu za svaki red koju ispisuju u veliku kolonu ukupno na desnoj strani tog lista. Gdje god da stanu sa iščitavanjem rolni sa glasačkim listićima za jednu stranku, evidentičari uvijek izračunavaju sumu brojeva iz malih kolona ukupno koju upisuju u veliku kolonu ukupno na desnoj strani tog lista. Ukoliko je ostalo praznih kolona koje nisu popunjene na toj stranici gdje su stali evidentičari, iste te kolone precrtavaju. Ponovo jedan od evidentičara drugom iščita po redovima brojeve iz te krajnje kolone ukupno, i ako su im se poklopili rezultati, znači da su završili posao kod iščitavanja glasačkih listića po kandidatima za tu političku stranku.

Radnja 6 — Unos rezultata iz pomoćnog obrasca u Obrazac za zbirne rezultate ZR otvorena lista

Kad su završili iščitavanje i evidentiranje rezultata po kandidatima za jednu političku stranku, tad jedan od evidentičara sjedne pored predsjednika biračkog odbora. Predsjednik biračkog odbora od treće stranice pa dalje u obrascu nađe politički subjekt za koji su se iščitavali glasovi po kandidatima, te u gornjem dijelu obrasca gdje piše "GLASOVI ZA STRANKU" upiše koliko je taj politički subjekat dobio glasova koji je već evidentiran na drugoj strani tog obrasca. Poslije toga evidentičar koji je sjeo pored predsjednika jednostavno sa svog pomoćnog obrasca iščita rezultate iz velike kolone ukupno tako što iščita: 1 37; 2 48; 3 12; i tako redom do kraja. Predsjednik tad za kandidata pod rednim brojem 1 upiše da je dobio 37 glasova, za kandidata pod rednim brojem 2 da je dobio 48, za kandidata pod rednim brojem 3 da je dobio 12 i tako upiše za sve kandidate tog političkog subjekta koliko su dobili glasova slušajući rezultate koje mu iščita evidentičar.

Kada je završio iščitavanje rezultata sa svog pomoćnog obrasca, evidentičar se vraća na svoju poziciju i tim nastavlja gore opisanom metodom iščitavati i brojati glasove po kandidatima za drugi politički subjekt i tako redom dok se ne iščitaju i izbroje svi glasove za sve kandidate svih političkih subjekata koji su dobili glasove na vašem biračkom mjestu.

Za političke subjekte koji nisu dobili glasove predsjednik u rubrike za glasove kandidata tih političkih subjekta upisuje četiri nule.

PRIMJER KAKO SE KORISTI POMOĆNI OBRAZAC ZA BROJANJE

Помоћни образац за бројање

1

Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	УКУПНО
	Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		
1		11	1		10	1			1			1	21
2		20	2		13	2			2			2	33
3		10	3		7	3			3			3	17
4		3	4		3	4			4			4	6
5		0	5		1	5			5			5	1
6		0	6	0	0	6			6			6	0
7		22	7		13	7			7			7	35
8		5	8		9	8			8			8	14
9		8	9		9	9			9			9	17
10			10			10			10			10	
11			11			11			11			11	
12			12			12			12			12	
13			13	+		13			13	=		13	
14			14			14			14			14	
15			15			15			15			15	
16			16			16			16			16	
17			17			17			17			17	
18			18			18			18			18	
19			19			19			19			19	
20			20			20			20			20	
21			21			21			21			21	
22			22			22			22			22	
23			23			23			23			23	
24			24			24			24			24	
25			25			25			25			25	
26			26			26			26			26	
27			27			27			27			27	
28			28			28			28			28	
29			29			29			29			29	
30			30			30			30			30	
31			31			31			31			31	
32			32			32			32			32	
33			33			33			33			33	
34			34			34			34			34	
35			35			35			35			35	
36			36			36			36			36	
37			37			37			37			37	
38			38			38			38			38	
39			39			39			39			39	

↑
ПРЕСАВИТИ ОВДЈЕ

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA

NAZIV OPĆINE НАЗИВ ОПШТИНЕ		ŠIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ		ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА		ZR / ЗР	
		1046		1049006			
OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (OTVORENA LIISTA) / ОБРАЗЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА)							
STRANKA ZELENA		Glasovi za / Гласови за:		0040			
R/R P/P	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова					
1	KANDIDAT A	0023					
2	KANDIDAT B	0018					
3	KANDIDAT C	0015					
4	KANDIDAT D	0007					
5	KANDIDAT E	0013					
6	KANDIDAT F	0010					
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
PARTIJA LJUBICA		Glasovi za / Гласови за:		0080			
R/R P/P	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова					
1	KANDIDAT A	0042					
2	KANDIDAT B	0051					
3	KANDIDAT C	0016					
4	KANDIDAT D	0020					
5	KANDIDAT E	0013					
6	KANDIDAT F	0011					
7	KANDIDAT G	0011					
8	KANDIDAT H	0006					
9	KANDIDAT I	0044					
10	KANDIDAT J	0013					
11	KANDIDAT K	0020					
12	KANDIDAT M	0024					
13	KANDIDAT N	0016					
14	KANDIDAT O	0026					
15							
16							
17							
18							
19							
KOALICIJA CRNA		Glasovi za / Гласови за:		0053			
R/R P/P	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова					
1	KANDIDAT A	0021					
2	KANDIDAT B	0040					
3	KANDIDAT C	0032					
4	KANDIDAT D	0018					
5	KANDIDAT E	0019					
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							

Завдання 1. З'ясувати, чи є в Україні підприємства, які займаються виробництвом і реалізацією продукції, що є об'єктом оподаткування за податком на прибуток. Якщо так, то які саме підприємства? Які саме види діяльності? Які саме види продукції? Які саме види послуг? Які саме види майна? Які саме види об'єктів оподаткування? Які саме види об'єктів оподаткування? Які саме види об'єктів оподаткування?

- PRIRUČNIK ZA RAD BIRAČKIH ODBORA U BOSNI I HERCEGOVINI – LOKALNI IZBORI 2020.- | 39

Radnja 7 — Pakiranje izbornog materijala

Poslije završenog brojanja glasova za kandidate političkih subjekata i upisanih rezultata iščitavanjem jednog od evidentičara predsjedniku, predsjednik tad uzme sve rolne jednog političkog subjekta, uveže ih novom gumicom i ubaci u plavu vreću u kojoj su nevažeći glasački listići, i tako redom uveže rolne sa glasačkim listićima svih političkih subjekata i ubaci ih u plavu vreću.

Poslije toga uzme nova dva plastična pečata, i na prvoj stranici obrasca upiše za vreće koje će pečatiti tim pečatima (plava i providna manja), i broj plastičnog pečata kojim je zapečatio providnu zaštitnu vreću u kojoj se nalaze već upakirani neiskorišteni i oštećeni glasački listići za općinsko vijeće.

Nakon toga obrazac potpiše predsjednik i svi članovi biračkog odbora. Predsjednik tada iskine sve žute kopije obrasca i polijepi ih na zid u biračkom mjestu da svi prisutni mogu vidjeti izborne rezultate, sve zelene kopije iskine i stavi u kovertu za predsjednika izborne komisije, sve crvene kopije ostavi sebi, a sve plave kopije iskine i ubaci u plavu vreću gdje su prebrojani važeći i nevažeći glasački listići za odgovarajuće izborne nivoe i pečatom čiji je broj upisao u obrazac zapečati vreću.

Original obrazac u koricama ubaci u kovertu na kojoj piše da je za Centralnu izbornu komisiju BiH. Nakon toga predsjednik dva pomoćna obrasca ubaci u manju providnu vreću zajedno sa izvodom iz Centralnog biračkog spiska i zapisnikom o radu biračkog odbora i zapečati pečatom čiji je broj upisao na obrascu.

Na ovaj način je birački odbor završio aktivnosti na biračkom mjestu.

→ Nakon utvrđivanja rezultata glasanja i pakiranja izbornog materijala na način kako je to propisano, birački odbor odmah, a najkasnije 12 sati nakon zatvaranja biračkog mjesta, izborni materijal dostavlja izornoj komisiji. Izborna komisija pri preuzimanju izbornog materijala od biračkog odbora provjerava da li je izborni materijal spakiran na propisan način i potvrđuje prijem u primopredajnom obrascu izbornog materijala BO-IK.

12. PRAVILNO OBJEDINJAVANJE REZULTATA

- 12.1 Ukoliko birački odbor ne utvrdi pravilno izborne rezultate, izborna komisija, uz saglasnost Centralne izborne komisije BiH, može naložiti otvaranje vreće sa glasačkim listićima u cilju pravilnog objedinjavanja rezultata.
- 12.2 Ponovno otvaranje vreće vrši se za one izborne nivoe gdje je došlo do nepravilnog utvrđivanja rezultata glasanja.
- 12.3 Pravilno objedinjavanje rezultata obavlja isti birački odbor koji je radio na biračkom mjestu, posebno formiran birački odbor ili poseban tim za brojanje, o čemu odlučuje izborna komisija.
- 12.4 Pravilno objedinjavanje rezultata obavlja se u za to posebno predviđenom prostoru koji osigurava nska izborna komisija, u unaprijed određenim terminima i uz prisustvo akreditiranih posmatrača, koje prethodno o mjestu i vremenu ponovljenog brojanja za odobreni izborni nivo, obavijesti izborna komisija na pogodan način.

5. BIRAČKO MJESTO ZA GLASANJE U ODSUSTVU

1.1. Procedure glasanja, brojanja koverata, evidentiranja podataka u Obrascu za brojno stanje i vođenje Zapisnika o radu biračkog odbora

- a) Na biračkom mjestu za glasanje u odsustvu primjenjuje se procedura glasanja utvrđena za redovna biračka mjesta. Biraču koji glasa na biračkom mjestu za glasanje u odsustvu izdaju se koverta koje sadrže glasačke listiće koji se izdaju u osnovnoj izbornoj jedinici za koju birač glasa.

→ Birač koji glasa u odsustvu, ako ošteti glasački listić, vraća kovertu s glasačkim listićima, a član biračkog odbora izdaje mu novu kovertu sa glasačkim listićima.

- b) Birački odbor prije otvaranja biračkog mjesta za glasanje u odsustvu obavlja iste radnje kao i birački odbor na redovnim biračkim mjestima, osim što se na tim biračkim mjestima ručno broje koverta koje sadrže glasačke listiće po osnovnim izbornim jedinicama za koje birači glasaju. Dobijene brojeve prebrojanih koverti predsjednik unosi u Obrazac za brojno stanje.

- c) Nakon zatvaranja biračkog mjesta za glasanje u odsustvu birački odbor obavlja sljedeće radnje:

- broji potpise na izvodu iz konačnog Centralnog biračkog spiska
- broji neiskorištene koverta s glasačkim listićima po osnovnim izbornim jedinicama
- broji koverta s oštećenim glasačkim listićima po osnovnim izbornim jedinicama ako ih ima
- upisuje dobijene brojeve u Obrazac za brojno stanje, a neiskorištene koverta pakira u originalne kutije, oštećene koverta s glasačkim listićima stavlja u kovertu A3 s natpisom oštećeni glasački listići te ih pakira u providnu vreću
- otvara glasačku kutiju i razvrstava koverta s glasačkim listićima po osnovnim izbornim jedinicama
- broji koverta s glasačkim listićima po osnovnim izbornim jedinicama i uvezuje ih gubicama
- predsjednik upisuje dobijeni broj koverata za svaku osnovnu izbornu jedinicu u Obrazac za brojno stanje
- upakirane snopove koverata po osnovnim izbornim jedinicama ubacuju u crvenu vreću
- upisuje na Obrazac za brojno stanje brojeve pečata providne vreće, crvene vreće i manje providne plastične vreće
- plavu kopiju Obrasca za brojno stanje stavlja u crvenu vreću i zatvara je pečatom
- u providnu manju plastičnu vreću ubacuje original Zapisnika o radu biračkog odbora — ZARBO, izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska i original Obrasca za brojno stanje te je pečati predviđenim pečatom
- u zelenu kovertu stavlja zelenu kopiju Zapisnika o radu biračkog odbora — ZARBO i zelenu kopiju Obrasca za brojno stanje koja je za predsjednika izborne komisije
- crvenu kopiju Obrasca za brojno stanje predsjednik zadržava za sebe.

<p>OBRACAZ ZA BROJNO STANJE (Biračko mjesto za glasanje/glasovanje u odsustvu/odsutnosti)</p>	<p>Naziv općine: BRACTUNJAC</p>	<p>Broj biračkog mjesta: 1042501</p>	<p>BSO</p>
--	---	--	-------------------

Serijski broj plastičnog pečata										Serijski broj plastičnog pečata																	
BA	1	0	0	1	2	3	BA	1	5	4	3	2	1	BA	1	7	9	8	6	2	BA	1	9	2	8	3	7

Pečat 4Pečat 3Pečat 2Pečat 1[illegible]

Serijski broj plastičnog pečata	BA-100500
---------------------------------	-----------

Pečat 5

Potpisujući se ispod, izjavljujem da ovi brojevi tačno/točno odražavaju izborne aktivnosti na ovom biračkom mjestu.

PREDSJEDNIK	IME (ŠAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA)	POTPIS
ČLAN 1	VELJKO PETROVIĆ	
ČLAN 2	MUSTAPA LAKOVIĆ	
	MARDEN VIŠEVIĆ	

6. BIRAČKO MJESTO ZA GLASANJE NEPOTVRĐENIM –KOVERTIRANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA

→ Po jedno biračko mjesto u svakoj osnovnoj izbornoj jedinici određeno je za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima.

→ Na biračkom mjestu za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima biračko pravo ostvaruju sljedeće kategorije birača:

- birači koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH, a na dan održavanja izbora zateknu se u zemlji
- redovni birači koji se ne nalaze na zaključenom izvodu iz Centralnog biračkog spiska, a posjeduju važeći identifikacioni dokument iz Poglavlja 4. ovog priručnika i potvrdu izdatu od centra za birački spisak osnovne izborne jedinice za glasanje nepotvrđenim-kovetiranim glasačkim listićima.

1. Procedure glasanja, brojanja koverata, evidentiranja podataka u Obrascu za brojno stanje i vođenje Zapisnika o radu biračkog odbora

- a) Centralna izborna komisija BiH putem izborne komisije biračkim mjestima određenim za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima dostavlja spisak birača koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji glasaju putem pošte, za tu osnovnu izbornu jedinicu. Navedeni spisak služi u svrhu utvrđivanja prava glasanja putem nepotvrđenih glasačkih listića za ovu kategoriju birača.
- b) Birač koji je od dana zaključenja Centralnog biračkog spiska do dana izbora prvi put upisani u Centralni birački spisak da bi ostvarili svoje biračko pravo trebaju dobiti potvrdu od centra za birački spisak.

→ Birači koji promijene prebivalište iz jedne osnovne izborne jedinice u drugu osnovnu izbornu jedinicu u periodu od zaključenja konačnog Centralnog biračkog spiska do dana izbora, biračko pravo ostvarit će u osnovnoj izbornoj jedinici u kojoj su imali prijavljeno prebivalište prije dana zaključenja konačnog Centralnog biračkog spiska.

- c) Ime birača koji ima pravo glasati nepotvrđenim glasačkim listićem upisuje se na izvod iz Centralnog biračkog spiska, koji sadrži sve podatke kao i izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska. Birač se potpisuje na izvod iz Centralnog biračkog spiska i glasa nepotvrđenim kovetiranim glasačkim listićem koji se pakira u posebnu sigurnosnu bijelu kovertu.
- d) Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića, na osnovu identifikacionog dokumenta birača, ispunjava neophodne podatke na prednjoj stranici koverte sa nepotvrđenim kovetiranim glasačkim listićima, na osnovu kojih se može provjeriti biračko pravo. Na prednju stranicu koverte upisuju se sljedeći podaci:
- broj biračkog mjesta
  - prezime i ime birača
  - jedinstveni matični broj birača
  - datum rođenja
  - trenutna adresa stanovanja koju birač navede
  - naziv i broj predloženog identifikacionog dokumenta i naziv tijela koje je izdalo dokument.

Broj biračkog mjesta/Број бирачког мјеста

Koverta/omotnica za nepotvrđene glasačke listiće
Коверта за непотврђене гласачке листиће

1. Prezime / Презиме
2. Име / Име
3. Jedinstveni matični broj / Јединствени матични број
4. Datum (nadnevnik) rođenja / Датум рођења
5. Trenutna adresa stanovanja / Тренутна адреса становања
6. Naziv predložene identifikacionog dokumenta / Назив показаног идентификационог документа
7. Broj predložene isprave / Број показаног документа
8. Izdat od / Издат од

Izgled personalizirane koverta na koju se upisuju predviđeni podaci — lijevo.

Izgled bijele zaštitne koverta u koju se stavljaju glasački listići i koja se nakon glasanja birača pakira u personaliziranu kovertu — dolje.

U ovu kovertu stavite samo glasačke listiće!!

Ako na ovu kovertu ili na glasačke listiće ispišete svoje osobne podatke, Vaši glasački listići neće biti važeći.

U ovu kuvertu stavite samo glasačke listiće!!

Ako na ovu kuvertu ili na glasačke listiće ispišete svoje osobne podatke, Vaši glasački listići neće biti važeći.

У ову коверту ставите само гласачке листиће!!

Ако на ову коверту или на гласачке листиће будете исписали своје личне податке, Ваши гласачки листићи неће да буду важећи.

- e) Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića izdaje glasačke listiće i bijelu zaštitnu kovertu biraču, upućuje birača da nakon glasanja glasačke listiće zapakira u bijelu zaštitnu kovertu, a identifikacioni dokument birača zadržava do trenutka kada birač, nakon što je glasao, vrati nepotvrđene kovertirane glasačke listiće zapakirane u sigurnosnoj bijeloj koverti.
- f) Član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića stavlja sigurnosnu bijelu kovertu u kovertu s podacima o biraču koji glasa nepotvrđenim kovertiranim glasačkim listićima. Koverta se pečati i birač je ubacuje u glasačku kutiju.
- g) Predsjednik biračkog odbora upisuje predviđene podatke u Obrazac za brojno stanje.
- h) Nakon zatvaranja biračkog mjesta određenog za glasanje nepotvrđenim—kovertiranim glasačkim listića predsjednik i članovi biračkog odbora obavljaju sljedeće radnje:
- broje potpise na izvodu iz Centralnog biračkog spiska
  - broje neiskorištene koverta s glasačkim listićima po osnovnim izbornim jedinicama
  - broje oštećene koverta s glasačkim listićima ako ih ima
  - upisuju dobijene brojeve u Obrazac za brojno stanje, a neiskorištene koverta pakira u originalne kutije, koverta s oštećenim glasačkim listićima stavlja u kovertu A3 s natpisom oštećeni glasački listići te ih pakiraju u providnu vreću
  - otvaraju glasačku kutiju, broje koverta s nepotvrđenim glasačkim listićima i uvezuju ih gumicom
  - predsjednik upisuje dobijeni broj koverata s nepotvrđenim glasačkim listićima u Obrazac za brojno stanje:
  - upakirane koverta s nepotvrđenim glasačkim listićima ubacuju u zelenu vreću
  - upisuju u Obrazac za brojno stanje brojeve pečata providne vreće, zelene vreće i manje providne plastične vreće
  - plavu kopiju Obrasca za brojno stanje stavlja u zelenu vreću i zatvara je pečatom
  - u manju providnu vreću ubacuje original Zapisnika o radu biračkog odbora, i original Obrasca za brojno stanje te je pečati
  - u zelenu kovertu stavlja zelenu kopiju Zapisnika o radu biračkog odbora i zelenu kopiju Obrasca za brojno stanje koja je za predsjednika izborne komisije
  - crvenu kopiju Obrasca za brojno stanje predsjednik zadržava za sebe
  - izvod iz Centralnog biračkog spiska birački odbor dostavlja izornoj komisiji.

Primjer pravilno popunjenog obrasca za brojno stanje na biračkom mjestu određeno za glasanje nepotvrđenim-kovetiranim glasačkim listićima – BSN

OBRAZAC ZA BROJNO STANJE (B.M. za glasanje/glasovanje nepotvrđenim glasačkim listićima)		Naziv općine: <u>BRATUNAC</u>	Broj biračkog mjesta: <u>1048NN</u>	BSN
Serijski broj plastičnog pečata		Serijski broj plastičnog pečata		
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">BA 1 2 3 4 5 6</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">BA 2 4 6 8 0 0</div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; font-size: small;"> PEČAT 1 PEČAT 2 </div>		<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">BA 1 3 5 7 9 0</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">BA 1 1 3 4 5 6</div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; font-size: small;"> PEČAT 3 PEČAT 4 </div>		
Serijski broj plastičnog pečata		Šifra općine/izborne jedinice za koju se glasa/glasuje →		
<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">BA 1 0 3 0 4 4</div> <div style="text-align: center; font-size: small;">PEČAT 5</div>				
DIO I: PRIJE OTVARANJA BIRAČKOG MJESTA				
1. Broj imena na listi/popisu birača koji su registrovani za glasanje/glasovanje putem pošte, a mogu glasovati/glasati nepotvrđenim gl. listićima (ručno brojati)		750		
2. Broj primljenih koverata sa glasačkim listićima		75		
DIO II: TOKOM GLASANJA/TIJEKOM GLASOVANJA				
3. Broj naknadno primljenih koverata sa glasačkim listićima		0		
4. Ukupan broj primljenih koverata sa glasačkim listićima (red 2+3)		75		
DIO III: NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA				
5. Broj potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska/popisa za birače koji su glasali/glasovali nepotvrđenim glasačkim listićima		11		
6. Broj upropaštenih koverata sa glasačkim listićima (paket 2n)		0		
7. Broj izdanih koverata sa glasačkim listićima (red 5+6)		11		
8. Broj neiskorištenih koverata sa glasačkim listićima (ručno brojati)		64		
9. Sveukupan broj zaduženih koverata sa glasačkim listićima (red 7+8)		75		
DIO IV: NAKON OTVARANJA GLASAČKE KUTIJE				
10. Broj koverata sa nepotvrđenim glasačkim listićima		11		
DIO V: Test tačnosti/točnosti				
11. Red 9=red 4; ako nisu isti, upisati razliku		0		
12. Red 10 = red 5; ako nisu isti, upisati razliku		0		
Serijski broj plastičnog pečata za vreću sa neiskorištenim gl. listićima (providna veća)		Serijski broj plastičnog pečata za vreću sa koveratama sa nepotvrđenim gl. listićima (zeleni)		Serijski broj plastičnog pečata za vreću sa dokumentacijom za Centralnu/Središnju izbornu komisiju/povjerenstvo (providna manja)
<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">BA 1 2 2 0 0 1</div>		<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">BA 1 0 3 2 1 0</div>		<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">BA 1 5 4 7 0 0</div>
Potpisujući se ispod, izjavljujem da ovi brojevi tačno/točno odražavaju izborne aktivnosti na ovom biračkom mjestu.				
PREDSJEDNIK	IME (ŠAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA)		POTPIS	
ČLAN 1	VELJKO PETROVIĆ			
ČLAN 2	MUSTAFA LAKOVIĆ			
ČLAN 3	MLADEN VIREVIĆ			
ČLAN 4				

7. MOBILNI TIM

1. Procedure glasanja, brojanja koverata, evidentiranja podataka u Obrascu za brojno stanje i vođenje Zapisnika o radu biračkog odbora (mobilnog tima)

a) Mobilni tim se sastoji od predsjednika i dva člana. Predsjednik rukovodi radom mobilnog tima i odgovoran je za njegovu zakonitost. Izborna komisija jedan sat prije otvaranja biračkih mjesta predaje mobilnom timu materijal kako slijedi:

- izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače koji su prijavljeni za glasanje na ovaj način
- odgovarajući broj glasačkih listića zapakiranih u zaštitne koverte, koje su stavljene u personalizirane koverte na kojima su upisane šifre osnovnih izbornih jedinica za koje se glasa
- odgovarajući broj pomoćnih glasačkih kutija (kartonske kutije)
- Obrazac za brojno stanje — mobilni tim
- potrošni materijal koji je neophodan u procesu rada mobilnog tima
- Zapisnik o radu biračkog odbora
- spisak birača s adresama i kontakt-telefonima i
- plan rada mobilnog tima.

→ Za potrebe rada na terenu izborna komisija mobilnom timu treba osigurati odgovarajuće motorno vozilo, odnosno odgovarajući prijevoz do birača koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje putem mobilnog tima.

→ Mobilni tim prilikom posjete birača koji su vezani za ustanove može, radi bržeg i efikasnijeg glasanja, u saradnji s nadležnim osobljem, organizirati glasanje na način na koji se glasanje organizira na biračkom mjestu, pridržavajući se pri tome procedure koja je propisana za glasanje birača na biračkom mjestu.

→ Mobilni tim za glasanje dužan je osigurati tajnost glasanja na način kako je to propisano zakonom i objašnjeno ovim priručnikom.

→ Mobilni tim za glasanje dužan je pridržavati se plana rada mobilnog tima koji je donijela izborna komisija i omogućiti akreditiranim posmatračima posmatranje rada mobilnog tima. Akreditirani posmatrači mogu posmatrati rad mobilnog tima za glasanje na način kako je to objašnjeno u Poglavlju III ovog priručnika i ako ne narušavaju privatnost birača koji su vezani za svoje domove, odnosno ako ne narušavaju pravila ponašanja koja su uspostavljena u ustanovama za koje su birači vezani i uz saglasnost nadležnog osoblja tih ustanova.

b) Po preuzimanju izbornog materijala predsjednik i članovi mobilnog tima obavljaju sljedeće:

- upisuju svoja imena u Zapisnik i potpisuju se u dijelu Zapisnika koji je za to predviđen
- upisuju broj birača s izvoda iz Centralnog biračkog spiska na predviđeno mjesto u Obrascu za brojno stanje
- ručno broje primljene personalizirane zaštitne koverte sa kompletima glasačkih listića prema šiframa osnovnih izbornih jedinica za koje se glasa, a prema biračkoj opciji birača koji su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska i upisuju taj broj u Obrazac za brojno stanje
- formiraju pomoćnu glasačku kutiju i stavljaju papirni samoljepljivi pečat na otvor glasačke kutije i
- upisuju serijske brojeve pečata s pomoćne glasačke kutije u Obrazac za brojno stanje.

- c) **Glasanje birača putem Mobilnog tima traje neprekidno u toku dana, sa početkom u 7.00 sati i završetkom u 19.00 sati.**
- d) Način glasanja birača s poteškoćama u razvoju ne razlikuje se od načina glasanja utvrđenog za biračka mjesta
- e) Mobilni tim prilikom rada na terenu, nakon glasanja birača na određenoj lokaciji, samoljepljivom trakom lijepi otvor glasačke kutije koji potpisuju predsjednik i članovi mobilnog tima
- f) Nakon završetka rada na terenu, mobilni tim stavlja na otvor pomoćne glasačke kutije samoljepljivi papirni pečat na koji se potpisuju predsjednik i članovi mobilnog tima, a serijski broj pečata evidentira na dodatnom Obrascu za brojno stanje
- g) U Zapisnik o radu mobilnog tima, koji potpisuju predsjednik i oba člana, upisuju se važniji događaji tokom njihovog rada na terenu
- h) Nakon završenog obilaska svih birača čija se imena nalaze na izvodu iz Centralnog biračkog spiska, mobilni tim odlazi u sjedištu izborne komisije i obavlja sljedeće radnje:
- broji potpise na izvodu iz Centralnog biračkog spiska
  - broji neiskorištene kovertе s glasačkim listićima po osnovnim izbornim jedinicama
  - broji kovertе s oštećenim glasačkim listićima po osnovnim izbornim jedinicama ako ih ima
  - upisuje dobijene rezultate u Obrazac za brojno stanje, a neiskorištene kovertе pakira u originalne kutije, oštećene kovertе s glasačkim listićima stavlja u kovertu A3 s natpisom oštećeni glasački listići te ih pakiraju u providnu vreću
  - otvara glasačku kutiju
  - broji kovertе s glasačkim listićima po osnovnim izbornim jedinicama i uvezuje ih gumicom
  - predsjednik upisuje dobijeni broj koverata s glasačkim listićima po osnovnim izbornim jedinicama u Obrazac za brojno stanje
  - upakirane kovertе s glasačkim listićima po osnovnim izbornim jedinicama ubacuju u narandžastu vreću
  - upisuje na Obrazac za brojno stanja brojeve pečata providne vreće, narandžaste vreće i manje providne vreće
  - plavu kopiju Obrasca za brojno stanje stavlja u narandžastu vreću i zatvara je pečatom;
  - u manju providnu vreću ubacuje original Zapisnika o radu biračkog odbora — ZARBO, izvod iz Centralnog biračkog spiska i original Obrasca za brojno stanje te je pečati predviđenim pečatom
  - u zelenu kovertu stavlja zelenu kopiju Zapisnika o radu biračkog odbora i zelenu kopiju Obrasca za brojno stanje koja je za predsjednika izborne komisije
  - crvenu kopiju Obrasca za brojno stanje predsjednik zadržava za sebe.
- i) **Mobilni tim svoj izborni materijal predaje izornoj komisiji u njenom sjedištu.**

NAPOMENA: Personalizirane zaštitne kovertе koje se koriste za glasanje putem mobilnog tima istog su izgleda i sadržaja kao kovertе koje se koriste za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima.

VIDI: 6. BIRAČKO MJESTO ZA GLASANJE NEPOTVRĐENIM GLASAČKIM LISTIĆIMA.

**PRIMJER PRAVILNO POPUNJENOG OBRASCA ZA
BROJNO STANJE MOBILNOG TIMA – BSM**

OBRACAZ ZA BROJNO STANJE (MOBILNI TIM)	Broj mobilnog tima: MOBILNI TIM 1
	Naziv i šifra općine/izborne jedinice: GRATUNAC
BSM	

Serijski broj plastičnog pečata	Serijski broj plastičnog pečata
Pečat 1	Pečat 4
BA 1 0 3 0 0 0 BA 1 0 0 1 1 1	BA 1 2 4 0 5 0 BA 2 4 0 6 0 8

Pečat 2

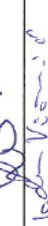

Pečat 3

Šifra općine/izborne jedinice za koju se glasa/glasuje	091										
I: PRIJE POČETKA RADA MOBILNOG TIMA											
1. Broj imena birača na izvodu iz Centralnog biračkog spiska/popisa za birače s posebnim potrebama (ručno brojati)	49										
2. Broj primljenih koverata sa glasačkim listićima	50										
II : NAKON ZAVRŠETKA RADA MOBILNOG TIMA											
3. Broj potpisa birača na izvodu iz Centralnog biračkog spiska/popisa za birače s posebnim potrebama (ručno brojati)	49										
4. Broj oštećenih koverata sa glasačkim listićima	0										
5. Broj izdanih koverata sa glasačkim listićima (red/redak 3+4)	49										
6. Broj neiskorištenih koverata sa glasačkim listićima (ručno brojati)	1										
7. Broj zaduženih koverata sa glasačkim listićima (red/redak 5+6)	50										
III: NAKON OTVARANJA GLASAČKE KUTIJE											
8. Broj koverata sa glasačkim listićima za glasanje/glasovanje mobilni tim	49										
IV: Test tačnosti/točnosti											
9. Red/redak 7 – Red/redak 2; ako nisu isti, upisati razliku	0										

Serijski broj plastičnog pečata
BA 1 3 1 1 1 1 1 2 4

Pečat 5

Potpisujući se ispod, izjavljujem da ovi brojevi tačno/točno odražavaju izborne aktivnosti na ovom biračkom mjestu.

PREDSJEDNIK	IME (ŠTAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA)	POTPIS
ČLAN 1	VELIKO PETROVIĆ	
ČLAN 2	MUSTAFA LAHOVIĆ	
	MILADIN VIŠEVIĆ	

POTPIS

IME (ŠTAMPANIM/TISKANIM SLOVIMA)

ČLAN 3

8. POSEBNI MOBILNI TIM

(Ostvarivanje prava na glasanje birača koji su pozitivni na COVID-19 i/ili birača kojima je određena izolacija ili su hospitalizirani)

(1) Biraču čije se ime nalazi na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za glasanje na redovnom biračkom mjestu, a koji je pozitivan na COVID-19 i/ili koji posjeduje akt nadležnog tijela o obaveznoj izolaciji ili se nalazi na bolničkom liječenju, zbog čega nije u mogućnosti doći na biračko mjesto na kojem je upisan u izvod iz Centralnog biračkog spiska i glasati lično, na njegov zahtjev, bit će omogućeno glasanje putem glasačkog listića iz stava (4) ovog člana, u skladu sa članom 24e. ovog Pravilnika.

(2) Da bi ostvario biračko pravo, birač iz stava (1) ovog člana dužan je najkasnije u roku od 72 sata prije dana izbora lično (putem e-maila, faks-aparata ili telefonskih aplikacija osposobljenih za prijem dokumenata, odnosno fotografija dokumenata) ili putem drugog lica, dostaviti izbornoj komisiji, zahtjev za glasanje putem kovertiranog glasačkog listića, odnosno medicinski nalaz koji potvrđuje da je pozitivan na COVID-19 i/ili akt nadležnog tijela kojim mu je određena izolacija ili hospitalizacija.

(3) Birač kojem je dijagnosticirano oboljenje COVID-19 nakon isteka roka od 72 sata prije dana izbora, ili na sam dan izbora, zahtjev za glasanje iz stava (2) ovog člana je dužan dostaviti najkasnije na dan izbora.

(4) Glasanje birača iz stava (1) ovog člana obavlja se putem kovertiranog glasačkog listića koji se izuzima sa redovnog biračkog mjesta, prema proceduri propisanoj čl. 19, 21. i 24. ovog Pravilnika, osim u dijelu koji je drugačije propisan odredbom člana 24d. ovog Pravilnika.

(5) Pored jednog ili više mobilnih timova iz člana 24. ovog Pravilnika izborna komisija posebnom odlukom formira najmanje jedan posebni mobilni tim u čijem sastavu je po mogućnosti najmanje jedan zdravstveni radnik. Predsjednik ili najmanje jedan član ovog posebnog mobilnog tima mora biti opremljen specijalnom zaštitnom opremom, koja obavezno sadrži zaštitni kombinezon, masku, zaštitnu kapu, rukavice, adekvatnu zaštitu obuće i, po mogućnosti, vizir.

(Plan rada na terenu)

(1) U svrhu ostvarivanja biračkog prava birača iz člana 24a. stav (1) ovog Pravilnika, izborna komisija na osnovu zaprimljene dokumentacije iz člana 24a. stav (2) ovog Pravilnika, sačinjava plan rada na terenu koji sadrži spisak birača pozitivnih na COVID-19 i/ili birača kojima je određena izolacija ili hospitalizacija sa njihovim adresama i kontakt-telefonima.

(2) Izborna komisija dužna je omogućiti akreditiranim posmatračima nadgledanje rada posebnog mobilnog tima na terenu, a sve uz poštivanje preporuka iz Instrukcije o postupanju tijela za provođenje izbora na izborni dan u uvjetima epidemije COVID-19 ("Službeni glasnik BiH", broj 41/20).

(3) U slučaju prijema zahtjeva za glasanje u roku iz člana 24a. stav (3) ovog Pravilnika izborna komisija, ukoliko je to moguće, sačinjava dopunu plana rada cijeneći adresu birača, raniji plan rada posebnog mobilnog tima na terenu, kao i vrijeme rada posebnog mobilnog tima – do 19 sati, o čemu na pogodan način obavještava i akreditirane posmatrače.

(Poseban izvod za glasanje)

(1) Nakon što zaprimi i obradi akte iz člana 24a. stav (2) ovog Pravilnika, izborna komisija donosi posebnu odluku i sačinjava poseban izvod za glasanje birača iz člana 24a. stav (1) ovog Pravilnika, na način da imena tih birača pronalazi na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za glasanje na redovnom biračkom mjestu ili na drugom izvodu, sa kućnom adresom ili adresom ustanove gdje je taj birač smješten. U rubrici za potpis, čitko upisuje riječi: "Birač COVID-19", prepisuje podatke iz tog izvoda na poseban izvod za birače iz člana 24a. stav (1) ovog Pravilnika, a zatim sve rubrike na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za tog birača precrtava crvenom hemijskom olovkom. Sastavni dio posebnog izvoda je Obrazac brojnog stanja (mobilni tim) BSM.

(2) U slučaju zaprimanja zahtjeva u roku iz člana 24.a stav (3) ovog Pravilnika, izborna komisija će u neposrednom kontaktu sa nadležnim predsjednikom biračkog odbora osigurati da ime tog birača bude uključeno u poseban izvod za glasanje birača iz člana 24.a stav (1) ovog Pravilnika. Na ovaj postupak analogno se primjenjuju odredbe iz stava (1) ovog člana.

(3) Kopiju posebnog izvoda iz stava (1) ovog člana izborna komisija dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH najkasnije u roku od 48 sati prije dana izbora. O ukupnom broju birača, koji uključuje i birače koji su zahtjev podnijeli u roku, u iz člana 24.a stav (3) ovog Pravilnika i koji su upisani u poseban izvod, iz stava (2) ovog člana, izborna komisija upoznaje Centralnu izbornu komisiju BiH nakon zatvaranja biračkih mjesta.

(4) Sastavni dio posebnog izvoda za birače iz člana 24a. stav (1) ovog Pravilnika, čiji broj je sadržan u Obrascu za brojno stanje-Posebnog mobilnog tima za birače COVID-19, čini spisak tih birača sa njihovim adresama i kontakt-podacima.

(5) Poseban izvod iz stava (1) ovog člana u gornjem dijelu naslovne stranice sadrži naziv izborne komisije i naziv i kod osnovne izborne jedinice, na sredini sadrži naslov: "Birači COVID-19", a u donjem dijelu sadrži mjesto i datum sačinjavanja ovog posebnog izvoda. Izborna komisija je dužna sve stranice posebnog izvoda numerirati rednim brojem, ovjeriti svaku stranicu pečatom izborne komisije, odštampati, uvezati sve stranice jamstvenikom, tj. dvobojnim kanapom za pečaćenje i na čvoru ovjeriti pečatom izborne komisije.

(Način osiguranja glasačkog materijala)

(1) Za ukupan broj birača iz člana 24a. stav (1) ovog Pravilnika izborna komisija odvaja dovoljan broj koverti iz člana 91. tačka j) ovog Pravilnika koje je dostavila Centralna izborna komisija BiH, a na koju se stavlja naljepnica "COVID-19", kao i posebni izvod iz člana 24c. koje potom predaju predsjedniku posebnog mobilnog tima.

(2) Predsjednik biračkog odbora po proceduri iz člana 17. stav (3) tačka b) i člana 18. stav (4) ovog Pravilnika u Obrazac za brojno stanje upisuje ukupan broj birača koji glasaju na tom redovnom biračkom mjestu umanjen za broj birača iz člana 24a. stav (1) ovog Pravilnika, kojima je odobreno da glasaju u skladu sa članom 24c. ovog Pravilnika.

(3) Nakon što u smislu člana 17. stav (3) tačka c) ovog Pravilnika birački odbor ručno prebroji i utvrdi ukupan broj zaduženih listića za svaki izborni nivo, birački odbor sa redovnog biračkog mjesta u posebnu plastičnu vrećicu sa natpisom "Birači COVID-19" izdvaja potreban broj glasačkih listića za svaki izborni nivo za birače koji glasaju putem Posebnog mobilnog tima, na način iz člana 24e. ovog Pravilnika, i tu nezapečaćenu providnu plastičnu vreću predaje Posebnom mobilnom timu po dolasku na to biračko mjesto. Naprijed opisana radnja se obavezno konstatira u zapisniku o radu biračkog odbora, Obrascu brojnog stanja i zapisniku o primopredaji glasačkih listića (ZPGL) koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

(4) Posebni mobilni tim iz člana 24a. stav (5) ovog Pravilnika će, u skladu sa planom rada na terenu iz člana 24b. ovog Pravilnika, običi svako redovno biračko mjesto koje ima evidentirane birače u posebnom izvodu iz člana 24c. ovog Pravilnika. Prije nego od predsjednika biračkog odbora na redovnom biračkom mjestu preuzme kompletne glasačkih listića iz stava (4) ovog člana, posebni mobilni tim će prebrojati preuzete nezapečaćene kovertne i glasačke listiće za svaki izborni nivo za birača koji glasa putem Posebnog mobilnog tima. Nakon prebrojavanja, kompletne glasačkih listića predsjednik Posebnog mobilnog tima će upakirati u dovoljan broj personaliziranih - zaštitnih koverata, iz stava (1) ovog člana. Ova radnja se obavezno konstatira u Zapisniku o radu biračkog odbora i Obrascu brojnog stanja na redovnom biračkom mjestu i u Zapisniku o radu Posebnog mobilnog tima.

(5) Posebni mobilni tim zadužuje transparentnu glasačku kutiju, kovertne iz stava (1) ovog člana i ostali potrebni materijal iz člana 16. stav (2) ovog Pravilnika. U Obrazac brojnog stanja Posebni mobilni tim upisuje serijski broj pečata transparentne glasačke kutije, te popunjava Obrazac brojnog stanja Posebnog mobilnog tima.

(6) Posebni mobilni tim nakon 19.00 sati u sjedištu izborne komisije sa svih zapisnika ZPGL utvrđuje ukupan broj zaprimljenih setova glasačkih listića sa biračkih mjesta i taj broj upisuje u Obrazac brojnog stanja.

(Glasanje birača koji su pozitivni na COVID-19 i/ili birača kojima je određena izolacija ili su hospitalizirani)

(1) Glasanje birača iz člana 24a. stav (1) ovog Pravilnika provodi se kombinirano na način i po proceduri glasanja za birače koji glasaju putem mobilnog tima i birača koji glasaju nepotvrđenim-kovetiranim glasačkim listićem, osim u dijelu kojim je drugačije propisano odredbama ovog člana i čl. 24a, 24b, 24c. i 24d. ovog Pravilnika.

(2) Glasanje iz stava (1) ovog člana se različito provodi u slučajevima:

a) birača koji je pozitivan na COVID-19 i koji se u skladu sa aktom nadležnog tijela nalazi se u izolaciji u svom domu ili je hospitaliziran i

b) birača koji je na osnovu akta nadležnog tijela u izolaciji u svom domu, a za kojeg medicinskim nalazom nije utvrđeno da je pozitivan na COVID-19.

(3) Birač iz stava (2) tačka a) ovog člana glasa isključivo putem drugog lica, koju proceduru odobrava predsjednik mobilnog tima.

(4) Birač iz stava (2) tačka b) ovog člana glasa lično, osim u slučaju iz člana 21. ovog Pravilnika, kada na zahtjev birača predsjednik posebnog mobilnog tima odobrava glasanje putem drugog lica.

(5) Posebni mobilni tim iz člana 24a. stav (5) ovog Pravilnika tokom svoga rada ne ulazi u kuću ili stan birača iz člana 24a. stav (1) ovog Pravilnika, osim u ustanove ukoliko odlukom nadležnog tijela ulaz u tu ustanovu nije zabranjen, te obavezno održava propisanu distancu.

(6) U skladu sa ovim članom, birač iz člana 24a. stav (1) ovog Pravilnika, lično, odnosno putem drugog lica koje izabere, prilikom prijema glasačkog materijala, svojom olovkom plave boje, vrši potpisivanje u poseban izvod iz člana 24c. ovog Pravilnika i obavlja glasanje u skladu sa ovim članom, lično, odnosno putem drugog lica.

(Postupanje sa glasačkim materijalom)

(1) Nakon što izvrši sve propisane zadatke posebni mobilni tim iz člana 24a. stav (5) ovog Pravilnika, pakira glasački materijal, izvode i zapisnike ZPGL, u skladu sa članom 58. ovog Pravilnika i prema shemi pakiranja koja je sastavni dio ovoga Pravilnika, na svim vrećama ispisuje naziv i kod osnovne izborne jedinice i tekst: „Birači COVID-19“ koja se sa posebnim izvodom iz člana 24c. ovog Pravilnika i ostalim izbornim materijalom dostavlja u izbornu komisiju.

(2) Glasački materijal upakiran na način iz stava (1) ovog člana se odlaže na posebno odvojeno mjesto u skladištu izborne komisije, gdje se vrši dezinfekcija, a nakon čega u skladu sa planom transporta izbornog materijala dostavlja u Glavni centar za brojanje.

(3) Direktor Glavnog centra za brojanje propisuje proceduru postupanja sa materijalima iz stava (1) ovog člana u skladu sa odredbama Instrukcije o postupanju tijela za provođenje izbora na izborni dan u uvjetima epidemije COVID-19“.

Izborna komisija
(kod, naziv i pečat izborne komisije)

ZPGL

BS

COVID-19

**OBRAZAC ZA BROJNO STANJE
POSEBAN MOBILNI TIM**

CRVENA	PREDSEDNIK BO
ZELENA	PREDSEDNIK OIK-a/OIP-a
PLAVA	CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA/SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO BIH
ORIGINAL	CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA/SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO BIH

Zapisnik o primopredaji glasačkih listića
Procedura COVID-19

Biračko mjesto (BROJ)

Broj izuzetih setova glasačkih listića

Ime i prezime predsjednika BO

Potpis

POSEBNI MOBILNI TIM (BROJ)

Ime i prezime predsjednika

Potpis

Obrazac – Zapisnik o primopredaji glasačkih listića Procedura COVID-19 – ZPGL;
Obrazac brojnog stanja – Posebni mobilni tim.

9.

Instrukcija

**O postupanju organa za provođenje
izbora na izborni dan u uvjetima
epidemije Covid-19**

Na osnovu člana 2.9 stav (1) tačka 2. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 i 31/16), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 30. sjednici, održanoj 26. 06. 2020. godine, donijela

INSTRUKCIJU

o postupanju tijela za provođenje izbora na izborni dan u uvjetima epidemije Covid-19

Član 1. (Predmet)

Ovom instrukcijom se regulira način postupanja biračkih odbora u vezi sa uređenjem biračkog mjesta, kontrole reda na biračkom mjestu, kao i dodatne dužnosti predsjednika i članova biračkih odbora i njihovih zamjenika, te izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica i Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine na izborni dan u uvjetima epidemije Covid-19.

Član 2. (Pravila na biračkom mjestu)

(1) U uvjetima iz člana 1. ove instrukcije, pored uređenja biračkog mjesta propisanog odredbama Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 25/20) se obavezno osigurava fizička distanca u skladu sa smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije između članova biračkog odbora od minimum 1,5 m, kao i svih drugih lica koja se zateknu na biračkom mjestu, a prema shemi biračkog mjesta broj 1, koja je sastavni dio ove instrukcije.

(2) Svi članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici tokom rada na biračkom mjestu i prilikom brojanja glasova dužni su se pridržavati općih mjera zdravstvene zaštite uključujući redovno i temeljno pranje ruku/dezinfekcije, respiratorne higijene (pokrivanje usta i nosa kod kašljanja ili kihanja, pravilno odlaganje korištene maramice), održavanja fizičke distance, izbjegavanje dodirivanja lica, a sve u cilju osiguranja zaštite vlastitih života i zdravlja, kao i zaštite života i zdravlja birača, predstavnika političkih stranaka, posmatrača, predstavnika medija i svih drugih prisutnih na način koji su propisale nadležne zdravstvene ustanove i tijela vlasti.

(3) Svi članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici tokom rada na biračkom mjestu dužni su često prati ruke, kao i da prilikom brojanja glasova često mijenjaju zaštitne rukavice, maske, te po mogućnosti vizire i kombinezone za jednokratnu upotrebu.

(4) Svi članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici, koji su u skladu sa stavom (3) ovog člana dužni nositi zaštitne maske, obavezni su nositi službenu legitimaciju-akreditaciju člana, odnosno zamjenika člana biračkog odbora sa jasno naznačenom dužnošću koju obavljaju.

(5) Ukoliko postoji ograničena količina zaštitne opreme koju je svaki član biračkog odbora dužan nositi, predsjednik biračkog odbora odredit će vrstu zaštitne opreme za članove biračkog odbora koji su u najčešćem i direktnom kontaktu sa biračima kao što je kontrolor reda i sl.

(6) Sva biračka mjesta prije otvaranja i tokom cijelog izbornog dana moraju se temeljno čistiti u redovnim intervalima, što uključuje čišćenje unutar kabina za glasanje i stolova koji se koriste za razmjenu dokumenata i izdavanje glasačkih listića.

Član 3. **(Dan prije izbornog dana)**

Dan prije izbornog dana, predsjednik i članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici u saradnji sa nadležnim tijelima, dužni su osigurati dezinfekciju cjelokupnog prostora biračkog mjesta.

Član 4. **(Izborni dan)**

(1) Po dolasku na biračko mjesto u 06:00 sati na dan izbora predsjednik i članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici dužni su:

- a) prozračiti prostoriju, postaviti otirače za dezinfekciju obuće i izvršiti dodatnu dezinfekciju biračkog mjesta, te osigurati dovoljnu količinu proizvoda za čišćenje prilikom upotrebe javnih toaleta;
- b) postaviti stolove i stolice članova biračkog odbora i posmatrača tako da je razmak između njih minimum 1,5 m;
- c) postaviti oznake kretanja birača s napomenom da na biračkom mjestu u jednom trenutku može biti samo onoliko birača koliko ima glasačkih kabina na biračkom mjestu;
- d) postaviti ostala upozorenja o pridržavanju općih mjera zdravstvene zaštite (plakati, leci i sl);
- e) obilježiti prilaz biračkom mjestu, tj. hodnik ispred ulaza na biračko mjesto žutom samoljepljivom trakom u razmaku od minimum 1,5 m i
- f) po mogućnosti usmjeravati birače da ulaze na jedna vrata, a izlaze na druga vrata. U slučaju da su na biračkom mjestu predviđena samo jedna vrata, predsjednik i članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici dužni su osigurati da ta vrata ostanu otvorena, kako bi se izbjeglo dodirivanje birača prilikom ulaska i izlaska iz zgrade. U slučaju da vrata nije moguće držati konstantno otvorenim, moraju se često otvarati.

(2) Predsjednik biračkog odbora, zadužuje paket materijalno-tehničkih sredstava radi higijensko-epidemiološke zaštite iz Tabele koja je Prilog 3. ove instrukcije.

(3) Mjere propisane u članu 2. ove instrukcije na odgovarajući način se primjenjuju i na rad mobilnih timova koji ujedno primjenjuju i opće mjere zaštite života i zdravlja svih učesnika u izbornom procesu koji su propisala nadležna državna, entitetska tijela, kantonalna odnosno tijela Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Član 5. **(Kontrola reda na biračkom mjestu)**

(1) Član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda na biračkom mjestu, protok birača i održavanje reda na biračkom mjestu dužan je osigurati da broj birača koji može ući na biračko mjesto u jednom trenutku odgovara broju glasačkih kabina, osim u slučaju kada se radi o biraču iz člana 5.19 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine kojem je potrebna pomoć drugog lica.

(2) Član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda na biračkom mjestu dužan je osigurati da u hodniku ispred biračkog mjesta, birači koji čekaju u redu za glasanje budu fizički distancirani jedan od drugog minimalno 1,5 metar, kao i da učini dostupnim sredstvo za dezinfekciju, kako bi birači mogli izvršiti dezinfekciju ruku prije i nakon glasanja, te da kontrolira da li se ti birači pridržavaju propisanih pravila iz člana 2. ove instrukcije.

(3) U slučaju kada je birač došao na biračko mjesto bez propisane zaštitne opreme, član biračkog odbora zadužen za održavanje reda na biračkom mjestu upozorit će birača da je dužan nositi zaštitnu opremu. U slučaju da birač ne posjeduje zaštitnu opremu, bit će mu izdana iz zaliha koje je zadužio birački odbor.

(4) Ispred ulaza na biračko mjesto član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda dužan je beskontaktno izvršiti mjerenje tjelesne temperature birača, te ukoliko ustanovi da je povišena, dužan je birača uputiti u posebnu glasačku kabinu koja će nakon izvršenog glasanja biti detaljno dezinficirana i očišćena.

Član 6.

(Dodatne dužnosti članova biračkog odbora i njihovih zamjenika)

(1) Predsjednik biračkog odbora ili član zadužen za kontrolu reda na biračkom mjestu će osigurati da se biračko mjesto provjetrava svakih 60 minuta tokom izbornog dana.

(2) U slučaju potrebe za hitnom intervencijom medicinskog osoblja na biračkom mjestu, predsjednik biračkog odbora obavezan je pozvati najbližu zdravstvenu ustanovu radi pružanja hitne medicinske pomoći i postupati po uputama medicinskog osoblja, a potom odmah obavijestiti i izbornu komisiju osnovne izborne jedinice.

Član 7.

(Zapisnik o radu biračkog odbora)

Činjenicu o svim poduzetim mjerama i radnjama, kao i o svim zapažanjima o okolnostima koje su predmet ove instrukcije, predsjednik biračkog odbora je dužan unijeti u Zapisnik o radu biračkog odbora (ZARBO).

Član 8.

(Zatvaranje biračkog mjesta i brojanje glasačkih listića)

(1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta, a prije početka procesa brojanja glasačkih listića predsjednik biračkog odbora je dužan osigurati da se biračko mjesto prozrači, kao i da se održi fizička distanca od najmanje 1,5 m između članova biračkog odbora i između posmatrača.

(2) Predsjednik biračkog odbora je dužan osigurati da se cjelokupni proces brojanja glasova i utvrđivanja rezultata glasanja, kao i potpisivanje zapisnika i svih obrazaca, te pakiranja izbornog materijala vrši u skladu sa propisanim mjerama zaštite života i zdravlja svih učesnika.

(3) Radna površina predviđena za brojanje glasačkih listića će se prije početka procesa brojanja očistiti i dezinficirati sredstvom za dezinfekciju radnih površina. Član biračkog odbora koji broji glasačke listiće dužan je svaki glasački listić podići i pokazati ga posmatračima, poštujući propisane mjere zaštite života i zdravlja svih učesnika u ovom procesu.

Član 9.

(Dodatne dužnosti predsjednika i članova izborne komisije osnovne izborne jedinice)

(1) Predsjednik izborne komisije osnovne izborne jedinice zadužuje paket materijalno-tehničkih sredstava radi higijensko-epidemiološke zaštite iz Tabele koja je Prilog 3. ove instrukcije.

(2) O zaduženju paketa iz stava (1) ovog člana sačinjava se zapisnik o primopredaji materijalno-tehničkih sredstava potrebnih na biračkom mjestu radi zaštite života i zdravlja članova biračkog odbora i njihovih zamjenika, birača i posmatrača izbora (Obrazac ZOMTS), koji je sastavni dio ove instrukcije.

(3) Predsjednik i članovi izborne komisije osnovne izborne jedinice dužni su biračkom odboru

uz osjetljivi izborni materijal dostaviti i paket materijalno-tehničkih sredstava iz člana 4. stav (2) ove instrukcije te se primopredaja tih sredstava vrši zapisnički na Obrascu ZOMTS iz stava (2) ovog člana.

(4) Jedan paket materijalno-tehničkih sredstava iz stava (3) ovog člana zadužuje izborna komisija osnovne izborne jedinice.

(5) Predsjednik izborne komisije osnovne izborne jedinice dužan je osigurati da prostorije za rad izborne komisije osnovne izborne jedinice budu uređene na način i uz primjenu mjera zaštite zdravlja i života članova izborne komisije, posmatrača i drugih učesnika u izbornom procesu, na način propisan ovom instrukcijom.

Član 10. (Izveštaj)

(1) Predsjednik izborne komisije osnovne izborne jedinice dužan je sačiniti izvještaj o iskorištenim i neiskorištenim materijalno-tehničkim sredstvima iz stava (1) člana 9. ove instrukcije, najkasnije u roku od 10 dana od dana utvrđivanja rezultata glasanja na biračkom mjestu, odnosno u osnovnoj izornoj jedinici.

(2) Izvještaj iz stava (1) ovog člana predsjednik izborne komisije dostavlja Centralnoj izornoj komisiji BiH koja će posebnom instrukcijom regulirati postupak sa neiskorištenim materijalno-tehničkim sredstvima.

Član 11. (Dodatne dužnosti predsjednika i članova Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine)

(1) Predsjednik Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine i članovi Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine dužni su osigurati da svi procesi rada unutar Sekretarijata Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine u sjedištu Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, Glavnog centra za brojanje i skladišta Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine budu u skladu sa odlukama nadležnih tijela i propisanim mjerama zaštite života i zdravlja svih učesnika u izbornom procesu.

(2) Rad u Glavnom centru za brojanje je obavezno organizirati na način da se osigura fizička distanca između angažiranog osoblja u Glavnom centru za brojanje od najmanje 1,5 m.

(3) Direktor Glavnog centra za brojanje i njegovi zamjenici dužni su osigurati da se tokom rada Glavnog centra za brojanje angažirano osoblje strogo pridržava mjera opće zdravstvene zaštite vlastitih života i zdravlja i zaštite života i zdravlja posmatrača rada Glavnog centra za brojanje i svih drugih ovlaštenih lica prisutnih u Glavnom centru za brojanje.

(4) Radna površina predviđena za brojanje glasačkih listića će se prije početka procesa brojanja očistiti i dezinficirati sredstvom za dezinfekciju radnih površina. Član tima koji broji glasačke listiće dužan je svaki glasački listić podići i pokazati ga posmatračima poštujući propisane mjere zaštite života i zdravlja svih učesnika u ovom procesu.

(5) Mjere propisane u članu 2. ove instrukcije na odgovarajući način se primjenjuju i na rad Glavnog centra za brojanje, skladišta Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine i u sjedištu Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine.

Član 12. (Opće mjere)

U slučajevima koji nisu regulirani ovom instrukcijom tijela za provođenje izbora dužni su primjenjivati opće mjere zaštite života i zdravlja svih učesnika u izbornom procesu koji su propisala nadležna državna, entitetska, kantonalna, odnosno tijela Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Član 13.
(Sadržaj obrazaca)

Sastavni dio ove instrukcije su:

- a) Shema biračkog mjesta (Prilog broj 1),
- b) Obrazac-Zapisnik o primopredaji materijalno-tehničkih sredstava potrebnih na biračkom mjestu radi higijensko-epidemiološke zaštite članova biračkog odbora i birača (Obrazac ZOMTS) (Prilog broj 2) i
- c) Tabela – specifikacija materijalno-tehnička sredstava radi higijensko-epidemiološke zaštite (Prilog broj 3).

Član 14.
(Stupanje na snagu i objava)

Ova instrukcija stupa na snagu narednog dana od dana objave u “Službenom glasniku BiH“, a bit će objavljena i u “Službenim novinama F BiH“, “Službenom glasniku RS“, “Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“ i na internet-stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba.

10.
KAZNENE ODREDBE

10. KAZNENE ODREDBE

1. SANKCIJE PROPISANE IZBORNIM ZAKONOM BiH (POGLAVLJE 19A)

Za kršenje odredbi Izbornih zakona u Bosni i Hercegovini predviđene su prekršajne sankcije i to novčane u iznosu najmanje 200,00 KM pa do 10.000,00 KM, kao i zabrana angažiranja u izornoj administraciji od 4 godine.

Za utvrđivanje prekršaja i izricanja sankcija nadležna je Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, a u nekim lakšim prekršajima i općinska/gradska izborna komisija.

U dosadašnjoj praksi Centralna izborna komisija BiH je poslije svakog izbornog ciklusa provodila postupke i izricala sankcije.

Prekršioc zakona su najčešće iz izborne administracije gotovo isključivo predsjednici i članovi biračkih odbora, i to zbog propusta učinjenih nenamjerno (nehat) ili propustima da se neka radnja uradi ili da se uradi na način propisan Zakonom.

Najčešća situacija je ona iz člana 5.25 Izbornog zakona BiH gdje obrasci nisu popunjeni u skladu sa tamo propisanim načinom.

Istina, izbori su a time i obrasci komplicirani, ali pod pretpostavkom da su članovi biračkih odbora, odnosno predsjednici, prošli obaveznu obuku i ako su pažljivi, njihova popuna ne bi trebala predstavljati poseban problem.

Prekršaji utvrđeni Izbornim zakonom BiH su i za predsjednika ako ne odredi dužnosti članovima biračkog odbora na dan glasanja za njega i članove, i ako ne:

- upisuje podatke u Zapisnik o radu biračkog odbora koji su tamo predviđeni
- ne objasni biraču način glasanja
- ne osigura mu da to može učiniti tajno
- ne utvrdi identitet birača i omogući mu da se potpiše za to predviđeno mjesto na biračkom spisku ili
- pomaže licu tokom glasanja na način suprotan Izbornom zakonu BiH.

Valja napomenuti da su ove prekršajne – administrativne sankcije predviđene samo ako nema namjere da se utječe na izborni proces, odnosno da su one posljedice površnosti, neobučenosti, umora, nepažnje i sl., i da nema značajnih posljedica na izborni proces.

Generalno gledajući, svaki propust zbog kojeg nije bilo moguće utvrditi rezultate izbora na biračkom mjestu pa su oni morali biti utvrđivani ponovnim brojanjem ili poništavanjem izbora na tom glasačkom mjestu, povlači za sobom utvrđivanje prekršajne odgovornosti.

2. ZLOUPOTREBA BIRAČKOG PRAVA I IZBORNA PREVARA (KRIVIČNI ZAKON BiH, KRIVIČNI ZAKON RS I KRIVIČNI ZAKON FBiH)

Međutim, ako kod bilo koga postoji namjera da se nedozvoljenim radnjama utječe na izborni proces i rezultate izbora, to ulazi u sferu krivičnog dijela takvog krivičnog postupka.

Pored novčane, predviđene su i zatvorske kazne od općeg minimuma pa maksimalno od 1 (jedne), 3 (tri) i 5 (pet) godina.

Neka od ovih krivičnih djela mogu učiniti i pripadnici izborne administracije, biračkog odbora i izborne

komisije u okviru svoje dužnosti i to predstavlja otežavajuću okolnost, za šta je predviđena i viša kazna.

Krivično djelo propisano u svim ovim zakonima, rezervirano isključivo za članove biračkih odbora, jeste izborna prevara, koje glasi:

“Ko dodavanjem, oduzimanjem, brisanjem glasova ili na neki drugi način falsificira rezultate izbora ili glasanja kaznit će se zatvorom od šest (RS), tri (FBiH) pa do pet godina”.

Također, članovi biračkog odbora su najčešće u prilici, mada tu priliku koriste ili mogu koristiti i drugi da učine krivična djela povreda tajnosti glasanja i uništavanja izbornih isprava. Ukoliko ova djela učine članovi biračkih odbora, to je otežavajuća okolnost i za to je predviđena zatvorska kazna od dvije do pet godina.

Druga krivična djela su podmićivanje pri izborima ili glasanju, zloupotreba biračkog prava i povreda slobode opredjeljenja birača, koju najčešće čine lica van izborne administracije, odnosno oni čija se imena nalaze na glasačkim listićima ili neko u ime njih.

Izводи iz svih krivičnih zakona sa krivičnim djelima iz Izbornog procesa se nalaze na posebnim plakatima odštampanim u organizaciji Centralne izborne komisije BiH i distribuirani svim biračkim odborima koji su ih dužni istaknuti na vidno mjesto ispred ili u prostoriji za glasanje, da bi se svi birači koji dolaze na biračko mjesto mogli upoznati s tim, a članovi biračkih odbora ih uputiti na to.

Šta su dužnosti i obaveze, tj. mogućnosti predsjednika, odnosno biračkog odbora kao tijela, ukoliko se na biračkom mjestu, njegovoj okolini ili bilo gdje pojavi situacija koja bi mogla rezultirati krivičnim dijelom:

1. Prevencija – birački odbor je dužan postupati i od svih drugih zahtijevati da postupaju po procedurama propisanim Zakonom, podzakonskim aktima ili instrukcijama Centralne izborne komisije BiH i općinske/gradske izborne komisije. To se odnosi na dan pred izbore, na dan izbora pa sve do predaje izbornog materijala gradskoj/općinskoj izbornoj komisiji.

2. Ukoliko bilo ko narušava utvrđenu proceduru ili poduzima neku radnju ili postupak koji su opisani u nekom od krivičnih djela sa onih plakata na ulazu na biračko mjesto, potrebno je opomenuti, a događaj zabilježiti na adekvatan i povjerljiv način.

3. U slučaju neuspjeha, odnosno da je zabranjena radnja u toku ili je završena, neophodno je prema datoj situaciji obavijestiti općinsku/gradsku izbornu komisiju, a po potrebi pozvati i policiju, za što je nadležan isključivo predsjednik biračkog odbora, odnosno njegov zamjenik koji se u datom momentu nalazi na biračkom mjestu.

4. U slučaju opasnosti po izborni proces neophodno je prekinuti glasanje na biračkom mjestu i poduzeti sve ono što je potrebno da se osiguraju uvjeti za nastavku glasanja, a jedina tijela za saradnju su općinska /gradska izborna komisija i policija, uz koju može biti eventualno i tužilac.

5. Preporučuje se da se u kritičnim situacijama u proces ne involviraju političke stranke, kandidati, mediji ili bilo ko od trećih nepozvanih lica.

6. Sva događanja koja odudaraju od redovnog toka stvari treba detaljno navesti u Zapisnik o radu biračkog odbora, dokumentirati, potpisati i zatim ga zaštititi.

Krivičnim zakonom BiH “Službeni glasnik BiH”, br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15 i 40/15 i 35/18) članovi 150—155. propisane su sankcije za teže povrede izbornih procedura, pri čemu je najblaža zapriječena mjera novčana kazna ili šest mjeseci zatvora, a najveća zapriječena mjera pet godina zatvora.

Krivičnim zakonom Republike Srpske (“Službeni glasnik RS”, br. 64/17), članovima 215—223. propisane su sankcije za teže povrede izbornih procedura, pri čemu je najblaža zapriječena mjera novčana kazna ili šest mjeseci zatvora, a najveća zapriječena mjera pet godina zatvora.

Krivičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 i 75/17), članovima 194—199a. propisane su sankcije za teže povrede izbornih procedura, pri čemu je najblaža zapriječena mjera novčana kazna ili tri mjeseca zatvora, a najveća zapriječena mjera pet godina zatvora.

Literatura

- Izborni zakon Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16 i 41/20)
- Pravilnik o provođenju izbora ("Službeni glasnik BiH", br. 25/20, 38/20 i 63/20)
- Uputstvo o vrstama, načinu i rokovima za određivanje biračkih mjesta ("Službeni glasnik BiH", br. 25/20)
- Uputstvo o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih posmatrača u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 37/14 i 29/18)
- Pravilnik o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora — prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", br. 25/20).
- Instrukcija o postupanju organa za provođenje izbora na izborni dan u uvjetima epidemije Covid-19, ("Službeni glasnik BiH", br. 41/20).

11.

SHEME PAKIRANJA

11.SHEME PAKIRANJA IZBORNOG MATERIJALA

Šema pakovanja/pakiranja materijala na redovnom/redovitom biračkom mjestu FBiH

<p>Siva zaštitna vreća</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojani važeći glasački listići (za načelnika općine) 2. Providna plastična vreća sa: <ul style="list-style-type: none"> - Koverta/kuverta - nevažeći glasački listići - Koverta /kuverta -Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija/preslik) 	<p>Providna zaštitna vreća- dokumentacija za CIK/SIP BiH</p> <p><i>Providna plastična (MANJA) vreća</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izvod/izvadak iz konačnog Centralnog/Središnjeg biračkog spiska/popisa 2. Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (original) 3. Pomoćni obrasci za brojanje
<p>Plava zaštitna vreća</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojani važeći glasački listići (za općinsko vijeće) 2. Providna plastična vreća sa: <ul style="list-style-type: none"> - Koverta /kuverta - nevažeći glasački listići - Koverta /kuverta -Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija/preslik) 	<p>Koverta/kuverta A3 za CIK/SIP BiH</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrazac za brojno stanje BS (original u koricama) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR –većinski glas i otvorena lista (original)
<p>Providna plastična (VEĆA) vreća</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije) 2. Koverta/kuverta sa oštećenim glasačkim listićima 	<p>Koverta/kuverta za predsjednika biračkog odbora:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrazac za brojno stanje BS (crvena kopija/preslik) -Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR –većinski glas i otvorena lista (crvena kopija/preslik)
	<p>Koverta/kuverta za predsjednika izborne komisije/povjerenstva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrazac za brojno stanje BS (zelena kopija/preslik) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR –većinski glas i otvorena lista (zelena kopija/preslik) - Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (zelena kopija/preslik)

Napomena: Na svaku vreću potrebno/potrebno je napisati broj biračkog mjesta!!

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala na biračkom mjestu za glasanje u odsutnosti u FBiH

<p>Crvena zaštitna vreća</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojane koverta sa setovima glasačkih listića uvezane po izbornim jedinicama 2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija) 	<p>Koverta za Predsjednika biračkog odbora:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)
<p>Providna zaštitna vreća (veća)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije 2. Oštećene koverta sa setovima glasačkih listića 	<p>Koverta za Predsjednika izborne komisije:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)
<p>Providna zaštitna vreća (manja)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original u koricama) 3. Izvod iz Centralnog biračkog spiska 	

NAPOMENA:
na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala na biračkom mjestu ovlaštenom za izdavanje nepotvrđenih glasačkih listića u FBiH

Zelena zaštitna vreća <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojane koverta sa nepotvrđenim glasačkim listićima 2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija) 	
Providna zaštitna vreća (veća) <ol style="list-style-type: none"> 1. Neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije 2. Oštećene koverta sa setovima glasačkih listića 	
Providna zaštitna vreća (manja) <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original u koricama) 	

	Koverta za Predsjednika biračkog odbora: <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)
---	--

	Koverta za Predsjednika izborne komisije: <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija) 3. Dopunski izvod iz Centralnog biračkog spiska (spisak potencijalnih birača koji imaju pravo glasati nepotvrđenim glasačkim listićima)
---	--

NAPOMENA:

Na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala Mobilni tim u FBiH

Narandžasta zaštitna vreća <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojane koverta sa setovima glasačkih listića uvezane po izbornim jedinicama 2. Obrazac brojnog stanja (plava kopija) 	
Providna zaštitna vreća (veća) <ol style="list-style-type: none"> 1. Neiskorištene koverta sa setovima glasačkih listića upakovane u originalne kutije 2. Oštećene koverta sa setovima glasačkih listića 	
Providna zaštitna vreća (manja) <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (original u koricama) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (original u koricama) 3. Dodatni izvod iz Centralnog biračkog spiska za birače sa posebnim potrebama 	

	Koverta za Predsjednika biračkog odbora: <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (crvena kopija)
---	--

	Koverta za Predsjednika izborne komisije: <ol style="list-style-type: none"> 1. Obrazac brojnog stanja (zelena kopija) 2. Zapisnik o radu biračkog odbora (zelena kopija)
---	---

NAPOMENA:

Na svaku vreću potrebno je upisati broj biračkog mjesta !

Шема паковања материјала на редовном бирачком мјесту РС

<p>Сива заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за начелника општине/градоначелика) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта – неважећи гласачки листићи - Коверта – Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) 	<p>Провидна заштитна врећа – документација за ЦИК БиХ</p> <p><i>Провидна пластична (МАЊА) врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Извод из коначног Централног бирачког списка 2. Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (оригинал) 3. Помоћни обрасци за бројање
<p>Плава заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за општинско вијеће/скупштину града) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта – неважећи гласачки листићи - Коверта – Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) 	
<p>Провидна пластична (ВЕЋА) врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта са оштећеним гласачким листићима 	<p>Коверта за предсједника бирачког одбора:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (црвена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР – већински глас и отворена листа (црвена копија)
<p>Коверта АЗ за ЦИК БиХ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (оригинал у корицама) - Обрасци за збирне резултате ЗР – већински глас и отворена листа (оригинал) 	<p>Коверта за предсједника изборне комисије:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (зелена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР – већински глас и отворена листа (зелена копија) - Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (зелена копија)

Напомена: на сваку врећу потребно је написати број бирачког мјеста!!

Шема паковања материјала на редовном бирачком мјесту – Град Источно Сарајево

<p>Жута заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за градоначелника Града Источно Сарајево) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта – неважећи гласачки листићи - Коверта – Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) 	<p>Провидна заштитна врећа – документација за ЦИК БиХ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Извод из коначног Централног бирачког списка 2. Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (оригинал) 3. Помоћни обрасци за бројање
<p>Сива заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за начелника општине) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта – неважећи гласачки листићи - Коверта – Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) 	<p>Коверта АЗ за ЦИК БиХ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (оригинал у корицама) - Обрасци за збирне резултате ЗР – већински глас и отворена листа (оригинал)
<p>Плава заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за општинско вијеће/скупштину града) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта – неважећи гласачки листићи - Коверта – Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) 	<p>Коверта за предсједника бирачког одбора:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (црвена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР – већински глас и отворена листа (црвена копија)
<p>Провидна заштитна (ВЕЋА) врећа X 3 – по једна за сваки ниво</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта са оштећеним гласачким листићима 	<p>Коверта за предсједника изборне комисије:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Образац за бројно стање БС (зелена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР – већински глас и отворена листа (зелена копија) - Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (зелена копија)

Напомена: на сваку врећу потребно је написати број бирачког мјеста!!

Шема паковања изборног материјала на бирачком мјесту за гласање у одсуству РС

	<p>Црвена заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по изборним јединицама 2. Образац бројног стања (плава копија)
	<p>Провидна заштитна врећа (већа)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије 2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића
	<p>Провидна заштитна врећа (мања)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (оригинал у корицама) 2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама) 3. Извод из Централног бирачког списка

	<p>Коверта за Предсједника бирачког одбора:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (црвена копија)
---	---

	<p>Коверта за Предсједника изборне комисије:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (зелена копија) 2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)
---	--

НАПОМЕНА:

На сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Шема паковања изборног материјала на бирачком мјесту овлашћеном за издавање непотврђених гласачких листића у РС

	<p>Зелена заштитна врећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројане коверте са непотврђеним гласачким листићима 2. Образац бројног стања (плава копија)
	<p>Провидна заштитна врећа (већа)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије 2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића
	<p>Провидна заштитна врећа (мања)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (оригинал у корицама) 2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама)

	<p>Коверта за Предсједника бирачког одбора:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (црвена копија)
---	---

	<p>Коверта за Предсједника изборне комисије:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Образац бројног стања (зелена копија) 2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија) 3. Допунски извод из Централног бирачког списка (списак потенцијалних бирача који имају право гласати непотврђеним гласачким листићима)
---	---

НАПОМЕНА:

На сваку врећу потребно је уписати број бирачког мјеста !

Шема паковања изборног материјала Мобилни тим у РС

Наранџаста заштитна врећа

1. Пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по изборним јединицама
2. Образац бројног стања (плава копија)

Провидна заштитна врећа (већа)

1. Неискориштене коверте са сетовима гласачких листића, упаковане у оригиналне кутије
2. Оштећене коверте са сетовима гласачких листића

Провидна заштитна врећа (мања)

1. Образац бројног стања (оригинал у корицама)
2. Записник о раду бирачког одбора (оригинал у корицама)
3. Додатни извод из Централног бирачког списка за бираче са посебним потребама

Коверта за Предсједника бирачког одбора:

1. Образац бројног стања (црвена копија)

Коверта за Предсједника изборне комисије:

1. Образац бројног стања (зелена копија)
2. Записник о раду бирачког одбора (зелена копија)

НАПОМЕНА:

**на сваку врећу потребно је
уписати број бирачког мјеста !**

Шема паковања материјала на редовном бирачком мјесту Брчко Дистрикт БиХ

<p><i>Плава заштитна врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за општинско вијеће/скупштину града) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта – неважећи гласачки листићи - Коверта – Образац за збирне резултате ЗР (плава копија) <p><i>Провидна пластична (ВЕЋА) врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискоришћени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта са оштећеним гласачким листићима 	<p>Провидна заштитна врећа – документација за ЦИК БиХ</p> <p><i>Провидна пластична (МАЊА) врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Извод из коначног Централног бирачког списка 2. Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (оригинал) 3. Помоћни обрасци за бројање
 <p>Коверта за предсједника бирачког одбора: - Образац за бројно стање БС (црвена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР – отворена листа (црвена копија)</p>	 <p>Коверта А3 за ЦИК БиХ: - Образац за бројно стање БС (оригинал у корицама) - Обрасци за збирне резултате ЗР – отворена листа (оригинал)</p>
<p>Напомена: на сваку врећу потребно је написати број бирачког мјеста!!</p>	 <p>Коверта за предсједника изборне комисије: - Образац за бројно стање БС (зелена копија) - Обрасци за збирне резултате ЗР – отворена листа (зелена копија) - Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (зелена копија)</p>

Šema pakovanja/pakiranja materijala na redovnom/redovitom biračkom mjestu Brčko Distrikt BiH

<p><i>Plava zaštitna vreća</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пребројани важећи гласачки листићи (за општинско вијеће) 2. Провидна пластична врећа са: <ul style="list-style-type: none"> - Коверта /kuverta - неважећи гласачки листићи - Коверта /kuverta - Образац за збине резултате ЗР (плава копија/преслик) <p><i>Провидна пластична (ВЕЋА) врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неискоришћени гласачки листићи (упаковани у оригиналне кутије) 2. Коверта/куверта са оштећеним гласачким листићима 	<p>Провидна заштитна врећа- документација за ЦИК/СИП БиХ</p> <p><i>Провидна пластична (МАЊА) врећа</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Извод/извадак из коначног Централног/Средишњег бирачког списка/пописа 2. Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (оригинал) 3. Помоћни обрасци за бројање
 <p>Коверта/куверта за предсједника бирачког одбора: - Образац за бројно стање БС (црвена копија/преслик) - Обрасци за збине/збројне резултате ЗР – отворена листа (црвена копија/преслик)</p>	 <p>Коверта/куверта А3 за ЦИК/СИП БиХ - Образац за бројно стање БС (оригинал у корицама) - Обрасци за збине/збројне резултате ЗР – отворена листа (оригинал)</p>
<p>Напомена: На сваку врећу потребно/потребито је написати број бирачког мјеста!!</p>	 <p>Коверта/куверта за предсједника изборне комисије/повјеренства: - Образац за бројно стање БС (зелена копија/преслик) - Обрасци за збине/збројне резултате ЗР – отворена листа (зелена копија/преслик) - Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (зелена копија/преслик)</p>

Šema pakovanja/pakiranja materijala na redovnom/redovitom biračkom mjestu - Mostar -

<p>Plava zaštitna vreća</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojani važeći glasački listići (gradska izborna jedinica - 199) 2. Providna plastična vreća sa: <ul style="list-style-type: none"> - Koverta /kuverta - nevažeći glasački listići - Koverta /kuverta -Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija/preslik) 	<p>Providna zaštitna vreća- dokumentacija za CIK/SIP BiH</p> <p><i>Providna plastična (MANJA) vreća</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izvod/izvadak iz konačnog Centralnog/Središnjeg biračkog spiska/popisa 2. Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (original) 3. Pomoćni obrasci za brojanje
<p>Svijetlo plava zaštitna vreća</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prebrojani važeći glasački listići (izborna jedinica gradskog područja, 151 - 156) 2. Providna plastična vreća sa: <ul style="list-style-type: none"> - Koverta /kuverta - nevažeći glasački listići - Koverta /kuverta -Obrazac za zbirne rezultate ZR (plava kopija/preslik) 	 <p>Koverta/kuverta za predsjednika biračkog odbora</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrazac za brojno stanje BS (crvena kopija/preslik) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR - otvorena lista x2 (crvena kopija/preslik)
<p>Providna plastična (VEĆA) vreća X 2 – po jedna za svaki nivo</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neiskorišteni glasački listići (upakovani u originalne kutije) 2. Koverta/kuverta sa oštećenim glasačkim listićima 	 <p>Koverta/kuverta A3 za CIK/SIP BiH</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrazac za brojno stanje BS (original u koricama) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR – otvorena lista x2 (original)
<p>Napomena: Na svaku vreću potrebno/potrebno je napisati broj biračkog mjesta!!</p>	 <p>Koverta/kuverta za predsjednika izborne komisije/povjerenstva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrazac za brojno stanje BS (zelena kopija/preslik) - Obrasci za zbirne/zbrojne rezultate ZR – otvorena lista x2 (zelena kopija/preslik) - Zapisnik o radu biračkog odbora ZARBO (zelena kopija/preslik)

PODSJETNIK IZBORNIH RADNJI NA BIRAČKOM MJESTU

Dan uoči izbora

1. *Da li je prostor koji je određen za biračko mjesto pripremljen za otvaranje i uređen na način kako je to propisano i da li su izvršene sve mjere higijensko-epidemiološke zaštite COVID-19 ?* ☐
2. *Da li su s biračkog mjesta, u krugu od 50 metara od ulaza u zgradu u kojoj se nalazi biračko mjesto, uklonjene sve oznake i obilježja koja upućuju na političke subjekte, vjerske simbole kao i ostale oznake koje mogu imati diskriminaciono značenje?* ☐
3. *Da li je na ulazu na biračko mjesto postavljena oznaka biračkog mjesta, smjera lokacije biračkog mjesta, zabrane unošenja oružja, zabrane pušenja i kandidatske liste?* ☐
4. *Da li je gradska/ općinska izborna komisija prije otvaranja biračkog mjesta dostavila biračkom odboru predviđeni izborni materijal?* ☐
5. *Da li su predsjednik i članovi biračkog odbora popunili Zapisnik o radu biračkog odbora na dan uoči održavanja izbora — ZARBO I, na način kako je to predviđeno?* ☐

Prije otvaranja biračkog mjesta

1. *Da li su svi članovi biračkog odbora došli na vrijeme na biračko mjesto (najmanje sat vremena prije otvaranja biračkog mjesta)?* ☐
2. *Da li je predsjednik biračkog odbora odredio koji će član biračkog odbora biti zadužen za kontrolu reda, identifikaciju, izdavanje glasačkih listića i kontrolu glasačke kutije?* ☐
3. *Da li je određeno mjesto za svaku glasačku kabinu tako da niko unutar ili van biračkog mjesta ne može vidjeti birača dok glasa?* ☐
4. *Da li je predsjednik biračkog odbora započeo vođenje Zapisnika o radu biračkog odbora na dan održavanja izbora — Obrazac ZARBO II i popunjavanje Obrasca za brojno stanje, na način kako je to predviđeno?* ☐
5. *Da li je predsjednik biračkog odbora evidentirao prisutne posmatrače, na način kako je to propisano i uputio ih na mjesto gdje mogu sjesti i posmatrati izborne aktivnosti?* ☐
6. *Da li su obavljene druge radnje koje su predviđene prije otvaranja biračkog mjesta (prebrojavanje glasačkih listića, pokazivanje prazne glasačke kutije, pečačenje glasačke kutije itd.)?* ☐
7. *Da li su predsjednik i članovi biračkog odbora, ako im se imena nalaze na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za to biračko mjesto, glasali prije nego što prvi birač dođe na biračko mjesto?* ☐

Otvaranje biračkog mjesta i glasanje

1. *Da li je biračko mjesto otvoreno na vrijeme, a ako nije, da li je o kašnjenju obaviještena gradska/općinska izborna komisija na način kako je to propisano?* ☐

---

2. *Da li je predsjedniku i članovima biračkog odbora koji nisu upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska za to biračko mjesto omogućeno da budu odsutni s biračkog mjesta onoliko vremena koliko im je potrebno da mogu otići na biračko mjesto gdje su upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska i obave glasanje?* ☐

---

3. *Da li birački odbor vodi računa da se glasanje birača obavlja na zakonit način, odnosno:*
  - *da li se poštuje tajnost glasanja, tj. da li se u glasačkoj kabini u isto vrijeme nalazi samo jedno lice* ☐
  - *da li se onemogućava da neko lice glasa umjesto drugog lica pod njegovim imenom ili da ponovo glasa* ☐
  - *da li se vodi računa da nijedno lice ne ometa birača koji ispunjava glasačke listiće, traži od njega bilo kakve informacije o tome za koga želi glasati, za koga glasa ili za koga je glasao, sprečava ili pokušava spriječiti nekoga u ostvarivanju njegovog biračkog prava?* ☐

---

4. *Da li predsjednik i članovi biračkog odbora obavljaju svoje dužnosti na način kako je to propisano, odnosno:*
  - *predsjednik biračkog odbora — rukovodi radom biračkog odbora i sa članovima biračkog odbora odgovara za zakonitost rada na biračkom mjestu; održava integritet procesa glasanja, održava mir i red na biračkom mjestu i njegovoj okolini; popunjava potrebne obrasce; osigurava da na biračkom mjestu ne bude oružja ili opasnih predmeta; pomaže biračima kojima treba dodatno objašnjenje o procesu glasanja; rješava sva pitanja koja se odnose na identifikaciju i pravo glasa birača; evidentira u Zapisnik o radu biračkog odbora na dan održavanja izbora – Obrazac ZARBO II – vrijeme i okolnosti svih iznimnih događaja na biračkom mjestu te vodi računa da Zapisnik sadrži sve potrebne podatke;* ☐
  - *član biračkog odbora zadužen za kontrolu reda – osigurava kontrolu kretanja birača na biračkom mjestu i ne dozvoljava da se na biračkom mjestu stvara nepotrebna gužva, kao i da li osigurava da birači poštuju sve propisane mjere higijensko-epidemiološke zaštite;* ☐
  - *član biračkog odbora zadužen za identifikaciju – provjerava identitet birača; pronalazi biračevo ime u izvodu iz konačnog Centralnog biračkog spiska; upozorava birača da se mora potpisati identično kao na identifikacionom dokumentu; osigurava da se birač potpiše pored svog imena u izvodu iz konačnog Centralnog biračkog spiska; naglas čita ime birača koji se potpisao u izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska;* ☐
  - *član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića – izdaje glasačke listiće; objašnjava kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće; upućuje birača prema slobodnoj glasačkoj kabini;* ☐
  - *član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije – upućuje birača da ubaci glasačke listiće u glasačku kutiju i napusti biračko mjesto; osigurava da nijedan birač ne napusti biračko mjesto dok u glasačku kutiju ne ubaci glasačke listiće; osigurava da se samo glasački listići ubacuju u glasačku kutiju?* ☐

5. *Da li je na biračkom mjestu bilo ometanja glasanja i ako jeste, da li je predsjednik postupio na način da:*
- *otkloni opasnost, nasilje, oružje ili opasne predmete s biračkog mjesta; prekine glasanje ako se opasnost, nasilje, oružje ili opasni predmeti ne mogu odmah otkloniti za onoliko vremena koliko je potrebno da se ponovo uspostavi red i mir na biračkom mjestu, a ako se red na biračkom mjestu naruši, zahtijeva pomoć policije ili snaga sigurnosti izvan biračkog mjesta kako bi se ponovo uspostavio red i mir na biračkom mjestu?* ☐
6. *Da li je bilo prekida u glasanju i, ako jeste, da li je o tome obaviještena gradska/općinska izborna komisija na način kako je to propisano?* ☐

Zatvaranje i radnje nakon zatvaranja biračkog mjesta

1. *Da li je biračima koji su u redu za glasanje u trenutku zatvaranja biračkog mjesta odobreno da glasaju, odnosno da li je prilikom zatvaranja biračkog mjesta provedena sljedeća procedura:*
- *predsjednik, 15 minuta prije zatvaranja biračkog mjesta, objavljuje svim prisutnim unutar i ispred biračkog mjesta vrijeme zatvaranja biračkog mjesta;* ☐
  - *predsjednik određuje jednog člana biračkog odbora da u vrijeme zatvaranja biračkog mjesta stane na kraj reda kako bi se osiguralo da se nijedno lice ne priključi nakon zatvaranja biračkog mjesta;* ☐
  - *član biračkog odbora zatvara vrata odmah nakon što posljednji birač iz reda glasa;* ☐
  - *predsjednik u Zapisnik o radu biračkog odbora na dan održavanja izbora – Obrazac ZARBO II upisuje vrijeme zatvaranja biračkog mjesta;* ☐
  - *predsjednik zatvara otvor glasačke kutije samoljepljivom trakom i potpisuje je?* ☐
2. *Da li je predsjednik biračkog odbora prilikom zatvaranja biračkog mjesta evidentirao prisutne akreditirane posmatrače na način kako je to propisano?* ☐
3. *Da li je predsjednik biračkog odbora nakon zatvaranja biračkog mjesta evidentirao sve podatke u Obrascu za brojno stanje?* ☐

Radnje prije brojanja glasačkih listića

1. *Da li je birački odbor formirao radnu površinu za brojanje glasačkih listića?* ☐
2. *Da li su predsjednik i članovi biračkog odbora otpečatili glasačku kutiju i na radnu površinu istresli kompletan sadržaj glasačke kutije, a zatim izvršili razdvajanje glasačkih listića po nivoima, i sačinili dvije grupe glasačkih listića?* ☐
3. *Da li su glasački listići koji se ne broje u toj fazi brojanja, spakirani u providne plastične vreće, posebno za svaki izborni nivo i odložene na način da ih svi prisutni mogu vidjeti?* ☐

Brojanje glasačkih listića i evidentiranje rezultata glasanja

a) Gradonačelnik/načelnik općine (FBiH i RS)

- 1) Da li je birački odbor razvrstao glasačke listiće za gradonačelnika/načelnika općine u grupe po 25 listića po kandidatima na osnovu dobijenih glasova i nevažeće glasačke listiće? ☐
- 2) Da li je birački odbor utvrdio broj glasova za svakog kandidata za gradonačelnika/načelnika općine i broj nevažećih neoznačenih i nevažećih ostalih glasačkih listića? ☐
- 3) Da li je predsjednik biračkog odbora evidentirao podatke u Obrazac za zbirne rezultate za gradonačelnika/načelnika općine na način kako je to ovim priručnikom objašnjeno? ☐
- 4) Da li je predsjednik biračkog odbora žutu kopiju Obrasca za zbirne rezultate za gradonačelnika/načelnika općine istakao na vidno mjesto na biračkom mjestu? ☐
- 5) Da li je birački odbor prebrojane glasačke listiće (važeće i nevažeće) i plavu kopiju Obrasca za zbirne rezultate spakirao u sivu plastičnu vreću i zapečatio je plastičnim pečatom? ☐

b) Gradsko/općinsko vijeće

- 1) Da li je birački odbor razvrstao glasačke listiće u grupe po 25 listića i utvrdio ukupan broj listića za gradsko/općinsko vijeće? ☐
- 2) Da li je birački odbor razvrstao glasačke listiće za gradsko/općinsko vijeće u grupe po 25 listića po političkim subjektima na osnovu dobijenih glasova i nevažeće glasačke listiće? ☐
- 3) Da li je birački odbor izvršio prvo brojanje glasova i utvrdio broj glasova za svakog političkog subjekta za gradsko/općinsko vijeće i broj nevažećih neoznačenih i nevažećih ostalih glasačkih listića? ☐
- 4) Da li je predsjednik biračkog odbora evidentirao podatke u Obrazac za zbirne rezultate za svakog političkog subjekta za gradsko/općinsko vijeće na način kako je to ovim priručnikom objašnjeno? ☐
- 5) Da li je birački odbor izvršio drugo brojanje glasova i utvrdio broj glasova za sve kandidate u okviru otvorenih listi, koristeći se pritom pomoćnim Obrascem za brojanje i pridržavajući se utvrđenih procedura? ☐
- 6) Da li je predsjednik biračkog odbora evidentirao podatke u Obrazac za zbirne rezultate za sve kandidate u okviru otvorenih listi? ☐
- 7) Da li je predsjednik biračkog odbora žutu kopiju Obrasca za zbirne rezultate gradsko/općinsko vijeće istakao na vidno mjesto na biračkom mjestu? ☐
- 8) Da li je birački odbor prebrojane glasačke listiće (važeće i nevažeće) i plavu kopiju Obrasca za zbirne rezultate spakirao u ljubičastu plastičnu vreću i zapečatio je plastičnim pečatom? ☐

Dostava i primopredaja izbornog materijala

- 1) *Da li je birački odbor sav izborni materijal dostavio izornoj komisiji u predviđenom roku, odnosno najkasnije 12 sati nakon zatvaranja biračkog mjesta.* ☐
- 2) *Da li je predsjednik biračkog odbora potpisao primopredaji Obrazac izbornog materijala BO - IK, koji je popunila gradska/općinska izborna komisija?* ☐

ZABILJEŠKE: _____

76 | PRIRUČNIK ZA RAD BIRAČKIH ODBORA U BOSNI I HERCEGOVINI – LOKALNI IZBORI 2020.-